…ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

…УРЯТ ҮНЭН

…й Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Буряад АССР-эй Верховно Соведэй орган

(9757) | 1962 оной январиин 4 четверг | Сэн 2 мүнгэн

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

БААТАР ЖЭЛЭЭР!

Жаран хоёр онмнай
Замбиһаа захалбаш
тодорон,
Дүрбэн баатарай
Дүрөөр заларбаш
толорон.
Һамарта жэлэйнгээ
Ханхинаа дууланам
тодохон,
Һаншаг сагаан үбэлэйнгөө
Соло дууданам
тодолон.

Дүрбэн табгайта
Дүнэн морёорш
табарнагүйш,
Дүрбэн мөөртэй
Дүүжэн машинаарш
ханхинанагүйш.
Шэнэ хэлбэриин
Шэрэм хүлэгөөр
шэнхинүүлнэш,
Саната онгосоор
Саһа отолон
мүнгэтүүлнэш.
Коммунизмымнай сэргэдэ
Хорин хоёр жолоогоо
уябаш.
Хүрэбэш гэртэмнай,
Хүндэтэ айлшан,
угтуулан.
Үлгүүртэ ёлкодомнай
Үлгэбэш бэлэгүүдээ
угалзатуулан.
Үреэлээ үгэбэш,
Үндэр бэлэгүүдымнай
тудалуулан.
Сагдуул нугына,
Харанабзат, 5 миллион
Пүүд тарянай
алтархы,
Таряашадаймнай
шармайсаар
һэльбэдэгдэн
Орооһонооймнай таляанай
миралхы?
Дууланабзат, 90 мянган
Тонно һүнэй
харьялхы,
Үльгэрэй бэшэ,
Үнеэшэдэймнай голнуудай
урдахы?

Гайханабзат, хурьган
үүлэнэй
Тэнгэри бэшэ, дайда
бүрхөөхы,
5600 тонно нооһоор
Хонишодоймнай
хотогороо
булахы.
Хайхарнабзат, 18 мянган
үндэгэнэй
Арюухан харгыгаар
мухарихы,
Жэгүүртэнэй
фермэнүүдэй
Жэл бүри
дэгжэхы?
Баталаад тоогоор
барахагүйб
Баатар жэлэйнгээ
алхасы,
Шэнэхэн саһан дээрэ
Шэн зоригой
мүрлэхы,
Габьяата ажалай
Гарайнгаа хээе
гаргахы.
Шэнэ жэлнай
шиидхэнэбзэ
Шэдитэ ажалай
дүнгы.
Саһан дээрэ мүртэй,
Саарһан дээрэ нэрэтэй
Та, ажалшад хүндэтэнэрөө
Баатар жэлээ баатараар
угтахы
Баруун гарытнай барижа,
Барандатнай амжалта
хүсэеы,
Түмһэтэ жэлэйнгээ
Түрүүшын хуудаһа
ираеы.

…триин профессор Гак Тиррингын асуудалнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ үгэһэн харюу

…один Тирринг! …удалнуудта ха… гүйһан танай …б. Минии һана… асуудалнуудтнай …боложо байгаа …ала хубилалта… …дхые ойлгохоёо …үүн оронуудай хүнүүдэй эр…үүлна, мүн со… …о ондоо байгуу… гүрэнүүдэй бэс…содог болохо… …лэн уласхоорон…илые һулараул…а хүсэлые эли…лна.

…илтые дуратай…мнии.

Коммунис гүрэ…уулагшадай үгэ… …сэсэй эсэстэ дэл…оммунизм илаха …дшалан хэлэгдэ…эшэнь тус сис…айн байха яба…эг ушар гээшэ …эй дээрэ комму…рүүлгын заатагүй …аха ёһотой тэрэ… зорилгонь гээшэ

…ммунизмын агуу…рталда хүнүүдые … гэжэ һэдэн, …номногшод ком…й буруу үзэл зо…даг байха юм.

…, бидэ коммуниз…эгүйһэн эсэслэн ила…батаар найдана… …найдалгамнай …нгельс, Ленинэй …лоһон хүн түрэл…ствын хүгжэлтын …нуудые мэдэдэг …эшэ үндэһэтэй …ули ёһонууд бай…ли ёһонуудтал ад… юм, юундэб гэхэ… …ули ёһонууд хү…ал бодолһоо дул…бъективнэ ёһоор …байна.

…эмдэлгэтэ байгуу…далистын һэлгэ… …питализмые фео…йгуулалтын һэлгэ… …и тиимэ зайлаша… …питализмын орон…изм халан ерэжэ …э юумэн бидэнэй …лзэлгэһээ болоно… коммунис байгуу… …д бүхы байгуулал… орходоо үйлэдбэ…сэнүүдэй үлэмжэ …өөгдэхэ, хүн бүхэ…альна болон һанал …рилтые эгээн һай…аха хэрэг бэелүүл… һайн демократи, болон тэрэнэй гэ…нэй бүрин эрхэ сү…үүлна. Социальна … байдалһаа, али…алта мүлжэлгэһөө, …гэй аюулһаа бүхы …абарха тухай туг …шэһэн байгуулалта…эрсэг дэлхэй дээрэ …радуудай амгалан …жал хүдэлмэри, эр… адли тэгшэ байдал, …й хани барисаа, зол …атадхадаг байгуу… түүхын мүрысөө …э хүниие хүнэй …да, олонхиие үсөөн…лалгада үндэһэлдэг …м илагдаха байна.

…оци захилай ёһоор …й. Тэрээниие арад …заа тээһээ баадха…агүй»,—гэжэ манай … Программа дотор … Али нэгэн орондо …мын хэзээ, ямар ар…ха байһаниинь тус …радһаа өөрһөөнь бо… Советскэ Союз бу…нуудай дотоодын хэ…мааралсахагүй гэһэн …одолые батаар ба…а, социальна ондо …истемэтэй гүрэнүүдтэй … ёһоор зэргэ оршохо …ые сэхэ шууд бэс…

…ал. Социально-экономическа ондо ондоо хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай дурадхал эдэ системэнүүдэй хоюуланайнь оршохо эрхые мэдэрхэ ябадал хараална, тиин зэргэ оршолго үни удаан саг соо үргэлжэлхэ, тэрэ үень сагай хэмжээнһээ дулдыдангүйгөөр өөрынгөө географическа район дотор амгалан мүрысөөнэй үедэ өөрыгөө зүб гэжэ харуултараа, хүн зонойнгоо хүсэл эрмэлзэлгые хангатараа үргэлжэхэ гээшэеэ коммунизмда эсэргүүсэгшэдтэ ямар баримтануудаар баталан харуулжа Та шадаха байнабта?

Харюу. Та бодото дээрээ хоёр ондоо асуудал табинат — социально-экономическа ондо ондоо хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай, мүн танай хэлээшээр, ямар нэгэн ниитын байгуулалтын «оршохо эрхэ тухай» асуудалнуудые табинат.

Амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай асуудал тон эли юм. Манай дэлхэй дээрэ капиталистическэшье, социалистическэшье гүрэнүүд зэргэ оршожо байна. Социализмын бии болоһониинь түүхын хуулита ёһоной үзэгдэл байгаа. Харин капиталис гүрэнүүд энээниие ябашье мэдэржэ үгэнгүйгөөр, өөртөө дурагүй хүршэеэ үгы болгохын тула нэгэнтэ бэшэ дайн сэрэг хэһэн байха юм. Тэдэ һэдэлгэнүүдэйнь хайшан гээд дүүрэһэниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Үнгэрһэн сагай уршагта һургаал, уласхоорондын оршомдо тогтоһон хүсэнүүдэй шэнэ байдал капиталис удамаршадые эб найрамдал тухай үгэ хэлүүлжэ һургахаһаа гадна, мүн уласхоорондынгоо политикые зохихо ёһоор ябуулхыень һургаха ёһотой байгаа гэжэ һанахаар һэн. Хоёр системын арсалдаае дайн сэрэг шиидхэхэгүй, зэралтайгаар зэбсэгжэлгэ, сэрэгэй шэнэ шэнэ бүлэглэлнүүдые байгуулга шиидхэхэгүй юм. Һандаралалгын эгээн ехэ хэрэгсэлнүүдые, сэрэгэй базануудые бии болгоһон байгуулалта бэшэ, харин хүн ондо эрхим һайн ажабайдал хангадаг, ондоогоор хэлэбэл хүнэй материальна болон һанал бодолой эрилтые эгээн һайнаар хангадаг байгуулал эсэсэй эсэстэ илаха юм.

Социальна ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай амгалан ёһоор зэргэ оршохо гэжэ манай үе сагта хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтын объективнэ шухала жама мүн. Арадууд, гүрэнүүд али нэгыень шэлэжэ абаха байна: нэгэн гэбэл социализм капитализм хоёрой амгалан ёһоор зэргэ оршожо, экономическа мүрысөө хэхэ ябадалые, үгы һаа хүн зониие хюдалгын ракетно-ядерна дайн сэрэгые шэлэхэ байна. Эдэ хоёрой нэгэниинь лэ болоно.

Юрэ хэлэхэдэ, капиталис оронууд дайнай аюулые зайсуулха гэжэ бүришье ехээр бэшэл һаа, мүн бага бэшээр оролдохо ёһотой. Юундэб гэхэдэ, булюу байдал тэдэнэй талада бэшэ, тэдэнэр булюу байдалаа хэтэдээ алдаһан байха юм.

Амгалан ёһоор зэргэ оршолго — советскэ гадаадын политикын гол хараа шугам мүн. Энэ хараа шугам манай гүрэнэй өөрынь уг үндэһэнһөө эшэтэй юм. Дайн сэрэг хэхээ оролдохо, бусадай баялигуудые булимтаран абаха, бэшэ арадуудые богоолшолхо гэһэн тиимэ эрмэлзэлгэтэй ангинууд, социальна бүлэгүүд манай гүрэн дотор үгы юм.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд дүр жабхаланта программа баталан абаа—ойрын хорин жэл соо СССР дотор үйлэдбэрилгын үзэгүй ехэ хүсэнүүд байгуулагдаха, энэнь совет хүндэ дэлхэй дээрэ эгээн дээдэ, эгээн һайн ажабайдал бии болгохо, совет хүнэй эрилтэнүүдые бүрэн дүүрэнээр хангаха байна. Амгалан экономикоёо ии түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ түблэжэ байһан гүрэн, хорин жэл соо арадайнгаа ажахыдоо хоёр триллион түхэриг һомолхо гэжэ хараалжа байһан гүрэн дайн сэрэгые хүсэнэ бэшэ, харин амгалан байдалые хэнэ гэжэ эли ааб даа.

Социально-экономическа болон политическэ ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ленинскэ ёһо гурим имагтал дайн сэрэггүй байха, ойро зуурын амгалан байдал тогтоохо гэһэн удхатай бэшэ юм. Энэ гол он тус гүрэнүүдэй хоорондо экономическа болон политическэ хани ёһоной харилсэ дэмжэхэ ябадал хараала, уласхоорондын амгаланһоной элдэб янзын хани харилсаануудые тогтоон хүгжөөхэ хэрэгые хараална.

Энэй тулада бодото дээрээ ямар юумэнүүдые хэхэ ёһойб? Советскэ Союз эли тод үсөөнбэшэ дурадхалнуудые оруулаа һэн. Тэдэниие баталан абахада бата бэхи эб найрамдал лаб тогтоогдохо байгаа. Уласхоорондын нарин хиналта доро буу зэбсэгые бүринһэн, бүгэдэниитээрээ хураха тухай, колониализмын гутамшаг системые дары усадхаха тухай, германска эбэй догогор баталха тухай, тэрэ догоройн үндэһөөр Баруун Берлиндэхи байдалые гуримшуулха тухай советскэ дурадхалнуудые бэелүүлээ һаа, уласхоорондын мүнөө бии байгаа түшүүрилэй гол шалтагааниие зайсуулха, дайн сэрэгэй машинные бута сохихо, зохёон байгуулха амгалан ажалаа бүхы арадуудай һанаа зоборингүйгөөр хэхэ арга олдохо һэлэй.

Советскэ правительство урда урдынхидаал адляар уласхоорондын шухала шухала асуудалнуудые амгалан ёһоор, бүхы талын аша туһые хараадаа абаһанай үндэһөөр хэлсээнүүдые хэхэ аргаар шиидхэхэдэ хэрэгтэй өөрһөө болохо бүхы юумые хэхээр урдынхидаал адляар бэлэн байна.

Социалис байгуулалтын булюу һайн байдаг ябадалда батаар найдагша Советскэ Союз амгалан ёһоор мүрысэхыень капиталис оронуудта дурадхана. Ямар нэгэн тусхай болзороор хизаарлангүйгөөр, үни удаан амгалан ёһоор мүрысэхэдөө, арадууд болбол социалис байгуулалта — эгээл үнэн зүб, эгээн түрүү байгуулалта мүн, ерээдүй энэ байгуулалтада хабаатай гэжэ ойлгохо байна.

Ямар нэгэн ниитын байгуулалтын «оршохо эрхэ» тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ эрхые арадууд имагтал өөһэдөө тодорхойлхо, тус байгуулалта тон олонхиин аша туһатай тааралдана гү — энээгээр тодорхойлогдохо байна. Хэрбээ капитализм хэтэ мүнхэдөө оршохо байха гэжэ найдуулаа һаатнай, бидэ таанадтай амгалан ёһоор зэргэ һуухабди гэһэн һанаатай эрилтэнүүдые капиталис оронуудай зарим нэгэн хүнүүдынь социалис оронуудта табиха хүсэлтэй байна.

Энэ асуудалда иигэжэ харюусанабди: таанадтай хамта эб найрамдалай түлөө тэмсэхые, амгалан ёһоной экономическа мүрысөө хэхые хүсэнэбди, господанар. Социалис оронууд бусадай хэрэгтэ хамаархаха, революци ондоо тээ абаашаха гэнэгүй. Зүгөөр бусад гүрэнүүдтэ контрреволюци абаашаха эрхэ, капиталис дарлалтаһаа мултарха, үнэн һайн үндэһэ һуури дээрэ ажабайдалаа шэнэдхэн хубилгаха гэжэ һэдэһэн арадуудые зобоон тамалха ба дараха эрхэ хэндэшье үгтөөгүй.

1960 ондо Австри ошоод, Австро-Советскэ бүлгэмэй гэшүүдтэй уулзаха үедөө (энээн тухай би ходо сэдьхэлээ ханангяар һанадагби) иигэжэ хэлээ һэм: хүниие шиидамаар сохижо жаргалай орон худар намнахын аргагүй, мүн баһа дайн байлдаанай туһаламжаар хүниие коммунизм тээшэ намнажа болохогүй. Коммунизм намда бодото сүлөө, зол жаргалта байдал олгохо гэжэ мэдэрхэдээ, тэрэ хүн өөрөө орожо ерэхэ байха. Энэ манай хараа бодол марксистско-ленинскэ һургаалай уг удхаһаа эшэ үндэһэтэй. Баруун оронуудтахи үнэн сэхэ нэгэшье хүн хэрбээ коммунистнуудай уг зорилгые, социалис гүрэнүүдэй политикые зорюута хазагайруулха гээгүй һаа, минии хэлэһые ойлгожо ядахагүй, ажаг һэжэг һанахагүй байха.

Бии байһан хоёр системын алиниинь—социалис гү, али капиталис системэнь—«өөрынгөө һайниие харуулааб» гэһэн асуудалые арад зон өөһэдөө хахалан шиидхэхэ байха. Иимэ асуудалые түүхэ шиидхэдэг, энэ асуудал мүнөө хүн зондо энхэ һайхан байдал, эрхэ сүлөө, дэлхэй дээрэ эб найрамдал асаргаша социализмын аша туһада шиидхэгдэжэ байнхай.

Асуудал. Карл Маркс хэрбээ мүнөө хуурсагһаа бодоод, ядерна зэбсэгэй, ракетэнүүдэй, шэнэ техникын, үйлэдбэриие автоматизацилгын, харилсаха олон янзын хэрэгсэлнүүдэй бии болоһоной үндэһөөр манай обществын 1848 онойхиһоо ташха ондоо болоһые нюдөөрөө хараа һаа, «Коммунистическэ Манифест» соо бэшэгдэһэнэй олон пунктаарнь ондоогоор хэлэхэ һэн гэжэ Та баһал һанаха байна гүт?

Харюу: Маркс, Энгельсын сэсэн ухаан хизааргүй холые хаража, хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэхэ гол хуули ёһонуудые нээхэ, коммунизмын гол шэнжэ түхэлнүүдые тодорхойлхо арга тэдэндэ олгоһон байгаа. Эдэнэй асари ехэ аша габьяань юуб гэхэдэ, коммунизмын научна теори бии болгожо, дарлагданги ангинуудай материальна ба ухаан бодолой талаараа боолшологдолгые һандаргаха гансахан зүб зам заажа үгөө.

«Коммунистическэ Манифестын» хэблэгдэн гараһанһаа хойшо үнгэрһэн зуун гаран жэлэй туршада эрдэм, техникын талаар, мүн обществын хүгжэлтын талаар дэлхэй дээрэ угаа ехэ хубилалтанууд болоо. Мүнөөнэй дэлхэй Марксын байха үеынхиһөө ондоо болонхой. Социалис ёһоной ниитын шэнэ системэ урган мандаад, амжалтатайгаар хүгжэнэ, колонинуудые эзэмдэн дарладаг дэлхэйн ёһо гурим һандаран һалажа байна. XX зуун жэлэй эхин дээрэ өөрынгөө хүгжэлтын империалис шатада ороһон капитализм мүн лэ горьтой хубилалтануудта дайрагдаа. Гэхэ зуура, хүниие хүнэй мүлжэдэг ёһо гурим үндэһэ болгоһон обществын—капитализмын гол удхань тэрэл зандаа, Марксын үедэ байгаашаһаа хубилангүй үлөө, харин капитализмда хамаатай дотоодын зүрилдөөнүүд бүри хурса болоо.

Капитализм хубилжа, капитализм социализм хоёрой хоорондын шэнжэтэй болоо гэжэ марксизмын дайсад тодоруулха һэдэлгэ гаргана. Үнгэрхэдөө тэдэнэр капитализм гэһэн үгые «бүгэдэниитын тэнигүлэн байдалта гүрэн», «арадай капитализм», «экономическа гуманизм» гэхэ мэтэ найруулгануудаар һэлгэдэг болонхой. Эрдэм, техникын талаар мүнөө туйлагдажа байгаа ехэ хубилалтануудые капитализмын һалбарһан шэнэ үеын эхин мүн гэжэ марксизмын дайсад харуулха һанаатай. Гэбэшье үнэн бодото ушарнуудые гоё үгөөр буруу болгожо шадагдахагүй: ниитын формаци байһан капитализмын гол удхые эрдэм, техникын дэбжэлтэ һэлгэдэггүй, хубилгажа шададаггүй. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ капиталис обществодохи хёморооото ангинуудые, ангиин зүришэлдөөнүүдые зайсуулжа шадахагүй. Хүрзые экскаватораар һэлгэһэн хүдэлмэришэд мүнөөшье капиталис ёһоной хэрзэгы шэрүүн дарлалтада нэрбэгдэһээр. Иимэ дарлалта капитализмын үедэ зайлашагүй үлэхэ ушартай. Капиталис ниитын системын хуули ёһон иимэ байна.

Марксизм гээшэмнай хуушан ёһо баримталдаг үзэл бодолдо, хуушанай тодорхойлгонуудта харша, бодото зохёон байгуулхы һургаал мүн. Марксын һүүлээр марксизмые Ленин тон шухала теоретическэ шэнэ тобшололнуудаар баяжуулаа. Манай мүнөө үе сагай бүхы дүй дүршэл, социалис нэгэдэлэй урган мандаад, саашадаа хүгжэжэ, хүсэ шадалайнь улам ехээр ургажа байһаниинь, социализмын ба коммунизмын суртал бодолой бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэлгэржэ байһаниинь Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдые, Марксын һургаал үнэн зүб туладаа хамагһаа хүсэтэй юм гэжэ хэлэһыень лаблан гэршэлнэ.

Советскэ Союзай коммунистнууд Марксын, Ленинэй суртал бодолые шэнжэлхы ёһоор хүгжөөн, партиин шэнэ Программа зохёогоо. Энэ Программын дүүргэгдэхэдэ, ангигүй общество тухай, социальна ба национальна дарлалтагүй, дайн байлдаагүй байдал тухай хүн түрэлтэнэй үни холоһоо хойшо сэдьхэдэг хүсэл эрмэлзэл бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ. Хэрбээ Маркс мүнөө бидэнэй дунда, XX зуун жэлэй дундуурхи үеын коммунистнуудай дунда байгаа һаа, бүхы дэлхэй дээгүүр коммунизмын илалта түгэсөөр дэлгэрхые хараха, «Коммунистическэ Манифестын» агууехэ хараа бодолнуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэдэ баясаха, «Зүб лэ даа, коммунизмын үзэл суртал оршон дэлгэржэ, илан мандажа байна, ерээдүйдэ бүри һайхан илалта туйлахань лабтай» гэжэ омогорхолтойгоор хэлэхэ бэлэй.

Хүндэлэн үлэгшэ

Н. ХРУЩЕВ.

КУКУРУЗАШАН—КОММУНИС АЖАЛАЙ УДАРНИК

Баргажанай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Николай Белокопытов 120 гектар поли даажа абаад, тэндээ наг шэбхэ ехээр зөөжэ тарааһан юм. Газараа һайнаар үтэгжүүлһэнэйнгээ һүүлдэ кукурузаяа тариһан, ургасыень саг соонь харууһалһан байгаа.

Тиигэжэ 1961 ондо гектар бүриин 400-аад центнер ургаса ургуулба. Баргажанай шэмэрүүн хүйтэн уларилтай эрхэ байдалда кукурузын үндэр ургаса абтаха гэжэ нүхэр Белокопытовай звеногойхид батална.

1962 ондо тус звеногойхид хоёр дахин ехэ ургаса ургуулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна. Кукурузашад полинууд дээрээ наг шэбхэ зөөжэ, тошоон халяажа эхилэнхэй. Мүн трактор, сеялкэеэ заһабарилжа дүүргэхэ дүтэлөө.

Жэшээтэ һайнаар ажаллаһанайнь түлөө нүхэр Белокопытовта коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Б. Будаев.

150 мянган үндэгэ

Хориин аймагай Чесаныи совхозой шубуушан Кузьма Яковлевич Коптев үнгэрһэн 1961 ондо тахяа бүриһөө 60 үндэгэ абаха социалис уялгатай аад, 83 абажа, хамта 62 мянган үндэгэ гүрэндөө тушааба. Гадна 7 центнер шубуунай мяха тушаагаа.

Нүхэр Коптев ажал хүдэлмэридөө ехэ оролдосотойгоор хандажа, шубуугаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалдаг, эдеэлүүлдэг.

Мүнөө нүхэр Коптевто урдынхиһаа хоёр дахин олон шубууд даалгагданхай. 1962 ондо тахяа бүриһөө 80 үндэгэ абажа, хамта 150 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдахаар социалис уялга абанхай.

Б. Доржиев.

Ажалша бэрхэ малшан

Ажалһаа хойшо харадаггүй, сухаришагүй зоригтойшуул лэ зоной найдабариие харюулжа шададаг. Бато-Очир Сосоров «Дружба» артелиингээ гэшүүдэй дунда нимэл найдамтай хүнүүдэй нэгэн юм. Тэрэ 15 жэлэй туршада таһалгаряагүй мал ажал дээрэ хүдэлжэ байнхай. Харууһалжа байһан малынь жэлһээ жэлдэ тобир тарган ондо ороно.

— Залуу малые илангаяа үбэлэй сагта һайн тэжээл дээрэ байлгажа харууһалха шухала. Тобир тарганаар ондо ороходоо залуу мал зунай һарануудта танигдахаар бэшэ томонууд болодог, түргөөр таргалдаг. Тиигэжэ жэл хүсэхэдөө 250—300 килограмм шэгнүүртэй болоно,— гэжэ нүхэр Сосоров хөөрэнэ.

Урзанда намар нүхэр Сосоров хани нүхэртэеэ 77 толгой тугалнуудые тушаажа абаа һэн. Тэдэнь жэл хүсэхэдөө 280—290 килограммтай болоо. Тиигээд Сосоровтанай бүлэ баһал 60 тугал даажа абаад, харууһалжа байнад. Ногооной гараса муу байбашье, малшад өөһэдынгөө хүсөөр 111 центнер үбһэ, 70 центнер зеленко бэлдэжэ абаад, үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай.

— Тугал, буруунуудые гансал бүдүүн тэжээлээр шахахада шэгнүүрээ багаар нэмээнэ. Тиимэһээ овёсой гурил болон бусад таряа талханай зүйл тугалнуудтаа үгэлсэхэбди,— гэжэ малшад хэлэнэ.

Д. Дугаров.

Зэдэ.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Өөдөө ёройлдоһон барилгын кранууд мүнөөнэй Бакуда олоор харагдадаг болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ город дотор шэнэ барилгануудай бүхэли районууд бодхоогдоо. Олон мянган бакугайхид аятай зохид шэнэ байрануудта оронхой. Зураг дээрэ: городой хада дээрэхи хубиин байрын шэнэ гэрнүүдэй районуудай нэгэн. ТАСС-эй фотохроника.

БЭЛИГТЭИ БЭРХЭ ХҮН ЮМ ДАА

Тунга баян Яруунын баруун захаһаа үрэжэлтэй үргэн Үльдэргэ зэнхын эхилдэг. Энэмнай арьбан үргэн тала дайдатай, гол горходоор элбэг, урдань гээгдэнги мал ажалтай бурят зоной хара хүсөөрөө, агтын хүлэһэ дуһалуулан амидаржа һууһан юрын нютаг юм. Совет засагай жэлнүүдтэ энэ нютаг танихаар бэшэ болотороо хубилгагдаа. Эндэхи зон социализм байгуулгын жэлнүүдтэ хамтын ажалтай боложо түбхинөө. Мүнөө «Коммунизм» гэжэ томо колхоз аржын яларан, ажахы болон соёл культураараа суурхан байдаг. Эндэ 20 трактор, 12 автомашина, .11 комбайн хүдэлнэ. Колхозой центртэ МТМ-гэй ехэ шулуун байра, тэрэнице тойрон хүүзэнсэ, гараж, тээрмэ, зайн галай станци болон элдэб машина, техникын уужам хашаа үргэлжэлнэ. Үглөөгүүр эртэ гү, али үдэрэй тэнгээр энэ тойрон ябаа һаа, ямар нэгэ. завод һанаанда орохо. Юуб гэхэдэ, тоһо халдаһан хубсаһатай шинраг хүнүүд эмхитэйгээр хүдэлмэриһөө гаража ябадаг. Эдэнэр «Коммунизм» колхозой механизаторнууд гээшэ. Эдэмнай социализмын үедэ урган гараһан, урдань энэ нютагта дуулдаагүй шадабаритан, шэнэ хүнүүд мүн.

Эдэнэр хамтын хүсэ зангидан хүдэлдэг, ниитын хэрэгтэ бултадаа оролдодог, шармайдаг зонууд. Хара хүдэлмэришье хамаагүй хэдэг, эрдэм болон техникэ ашаглахаһаа тунхарижа байдаггүй.

Ёһотойл шэнэ үеын, коммунизмын шэнжэтэй бүлынхид болоно. Гэнтэ нэгэ үдэр бултааран гараад, эдэ олон мастерской-гаражнуудаа дулаасуулха түлеэ яар ябта бэлдэжэ байха гү, али ямар нэгэн цех соогоо шулуу цемент хоёроор шала сохижо байха. Мүнөөшье ехэ саһан эртэ орожо, малшадай бэрхэшээлдэ ороод байхада, 7 хүнөө мал ажал дээрэ хэдэн һараар гаргаа. Тэдэнэр түмэр түдэгэ носожо тоһо, хөө болоһон хүдэр гарнуудаараа хун сагаан хурьгадые үргэжэ байна ёһотой. Ехэнхидээ зурагтай саарһа гаргаад, хэдэн центнер үргэхэ машина гү, али тон нарин уран физикэ, химиин хуулинуудһаа үндэһэлһэн, дээдэ математикатай холбоотой олон шадабаританай хабаадалгатайгаар юумэ бүтээжэ, урмашан байхад. Хараад, танилсаад байхадаа, хүн бүхэн эдээн шэнги һаа, ямар байха гээшэб гэжэ урмашахаар. Коммунизмын үедэ хүн бүхэнэй иимэрхүү тэгшэ бэрхэ болохо байһанда этигүүлнэ.

Эдэнэй дунда набтархан бэетэй, харабтар нарин шарайтай, даруу номохон хүн ябалсажал байдаг. Механизаторнуудай урдаа хараха, хүндэлдэг хүн гэжэ ажалай халуун үедэшье ажаглахаар байдаг. Ямаршье ажалша бүлэ соо шадабари мэргэжэлээрээ алдаршаһан, нүхэдтөө хүндэтэй болоһон хүн байдаг ха юм. Энэ Цырен-Базар эгээл тиимэ хүн. «Коммунизм» колхозой ганса механизаторнууд бэшэ, харин хүгшэд, хүүгэд хүрэтэрөө булта хүндэлдэг бшуу. Энэмнай—механизатор, ухаалан зохёогшо Цырен-Базар Доржиев бэеэрээ. Энэ хүнэй ажабайдалые гансаарынь абаад бэшэжэрхихын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй ухаан бодол бүхы түрүү механизаторнуудтай холбоотой байдаг юм. Жэшээлхэдэ, Цырен-Базар аргагүй ехэ оролдолго гарган, ухаа гүйлгэһэнэй һүүлдэ, ямар нэгэ хүндэ ажалыень хүнгэдхэхэ, оньһон машина бүтээхэ һанамжа ухаалан зохёодог. Тэрэнээ али али талаһаань бодожо үзэдэг, шалгадаг, зурадаг, олоной зүбшэлдэ табижа һайшаалгаһанайл һүүлдэ бүтээжэ ородог.

Коммунист Цырен-Базар Доржиевич Доржиев колхоздоо машина, техникэ заһаха, холбохо хэрэгтэ, шэнэ газар хахалалгада ехэ үүргэ дүүргэхэһээ гадна, ухаалан бодожо зохёоһон юумэнь олон. Бүхы колхознигуудайнгаа дунда ажалаараа элирһэн хүндэтэй түрүү хүнүүдэй нэгэн. Цырен-Базарнай үнгэрэгшэ хабар 3 тонно шэбхэ 12 минута соо ашаха түхеэрэлгэ зохёон, нүхэдөөрөө хамта бүтээгээ. Ингэжэ ажал хүдэлмэри хүнгэдхөө, колхоздоо ехэ туһатай юумэ хээ. Тарянай оньһожоруулагдаһан тоог хоёр газар түхеэрээ. Гахайншье байрада эдеэ шанаха түхеэрэлгэ хэжэ үгөө. Һооһо хайшалха сарай, механизированнэ тээрмэ, Харгааһатын хонишодой байрада зайн гал, сеялкэдэ ороохо эюулхэ хайрсаг Цырен-Базарай халуун хабаадалгаар бүтэһэн байха. Колхозой электростанци Цырен-Базар Дондок-Доржо хоёрой эдэбхи жүдхэмжөөр эблүүлэн заһагдаһан гээд хэлсэгшэ.

Цырен-Базар ёһотойл ухаан бодол ажал дүршэл хоёрые тэгшэ хэрэглэдэг шэнэ үеын хүнүүдэй нэгэн мүн. Саг үргэлжэ эрдэм шадабаряа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог. Һая һургуулида һуража ерээ юм. Үхибүүдээ һайнаар хүмүүжүүлдэг. Багашуулда алишье талаараа жэшээ болохоор тэгшэ хүгжэлтэтэй хүн.

—Ингээд юу хэхээ байнат, — гэхэдэ, даруу зангаараа энеэбхилээд:

—Ажал ехэ даа, мүнөө трактор заһалгада хабаадаха хэрэгтэй болоод байна. Совет Армиин һайндэр болотор бүхы тракторнуудаа заһаха зорилго манай нүхэд табяа,— гээд түр зуура бодолгото болон, Хонитын оройгоор шэртэн хараад зогсоно. КПСС-эй шэнэ Программа бэелүүлхэеэ хамсыгаа шаман орожо, хүдөө ажалаа улам үргэхын тула Хуһан-Хужуурай, Хойморой, Баруун Үльдэргын һүһаалиин гүүртэнүүдые томодхохо, нэгэ гаварта һууримжуулха, зайн галаар үнеэ һаалга эмхидхэхэ, ойрын сагаар һаалишадай ажал оньһожоруулха болоно гээд колхозой түрүүлэгшэ Жамбал Доржиевич Сампилоной XXII съездын һонин тухай хөөрэхэ зуураа хэлэһые һанаандаа оруулаад, зайн галай хүдэр утаһанай зурын ошохо зүг тээшэ шэртэһэн бодолгонь зайн гал шэнги түргэнөөр гүйн байха янзатай. Бүтээһэн ажалаараа бэшэ, харин бүтээхэ ажалаараа нюурынь гэрэлтэн һууна.

Цырен-Базар коммунистын шадабари, һайн һайхан сэдьхэл, шэн зоригынь олондо жэшээ боломоор юм. Иимэ хүнүүд—ёһотойл коммунизм байгуулагшад мүн. Иимэ хүнүүд Үльдэргэдэ улам олошорог лэ!

Цокто НОМТОЕВ.

ЛИТВАГАЙ ССР. **Вильнюстэ гэр байрын барилга ехээр хэгдэнэ. Эндэ байрын шэнэ гэрнүүдэй бүхэли районууд урган гараа. Зураг дээрэ: Антакальна гэжэ үйлсэдэхи байрын шэнэ гэр.**

ТАСС-эй фотохроннко.

Коммунис ажалай түлөө тэмсэдэг колхоз

Улан-Удэ городһоо Бичүрэ ошоһон харгы Бага-Куналей соогуур гарадаг. Тэрэ тосхондо орохо сасуу үндэр саха үүдэн байдаг. Урдань тэрээн дээгүүрнь эндэхи «Победа» колхозой нэрэ бэшээтэй байгша һэн. Мүнөө «Коммунис ажалай нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэдэг коллектив эндэ ажаһуудаг» гэжэ тэндэнь томо үзэгүүдээр аржытар бэшэгдэнхэй.

Манай республика дотор бүхы коллективээрээ коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэдэг колхоз, совхозууд үшөөл үсөөн юм. Тиимэһээ эндэхи колхознигуудай ажабайдал, ажаһуудалтай танилсахаяа ерээ һэмди.

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXII съездын хүдэлмэреэ эхилһэндэ зорюулагдаһан митинг дээрэ саашадаа бүхы колхозоороо коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэхэ гэһэн тон ехэ харюусалгатай шиидхэбэри абтаа һэн. Тэрэ гэһээр колхозой ажабайдалда горьтойхон хубилалтанууд боложо байна.

Коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байгаа колхознигууд партиингаа XXII съездын хараалһан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна. Хүндэшэг жэлэй болоошье һаа, колхоз муу бэшэ ургаса ургуулаа. Гурба мянга гаран гектар тарилгын талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 15 гаран центнер ороохо таряа хуряан абаа. Зарим полинуудай гектар бүриһөөнь 22 центнер шэниисэ абтаһан байха. Колхоз энэ жэл гүрэндөө 8 мянган центнер таряа худалдаха түсэбтэй байгаад, 11 мянган центнер худалдаа.

Адуу малай тоо толгой олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар горьтой амжалта туйлагдаа. Колхоз гүрэндөө мяха, ноохо, үндэгэ болон бэшэшье продуктнуудые худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Ниитынгээ малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэһэнэй ашаар, эндэ малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ байна.

«Өөрөө түрүүлэ, нүхэдтөө туһала, шэнэ амжалта туйла» гэһэн һайн һайхан заншалтайгаар эндэхид хүдэлжэ байдаг. Колхозой түрүү хүнүүд, коммунистнар, һаалишан Михаил Борисов, гахайшан Александр Плюснин, кукурузашан Григорий Бабошин гэгшэд гансал өөһэдынгөө амжалтаар һанаагаа амараад байдаг бэшэ, харин баян дүй дүршэлөө бүгэдын шадабари болгохо гэжэ ехэ оролдодог юм.

Һүүлэй үедэ колхоздо архи уудаг, ажалай журам эбдэдэг хүнүүд харагдахаяа болижо байна. Ажалшад сүлөөтэй сагтаа соёл болбосоролоо дээшэлүүлдэг. Эндэхи 50 гаран хүн ажал хүдэлмэриһөө һаатангүй үдэшын һургуулида ябана, 15 хүн дунда, дээдэ һургуулинуудта заочноор һурана.

Мүнөө бүхы колхознигууд партиингаа съездын түүхэтэ материалнуудые ехэ һонирхолтойгоор шудалжа байна. Тэрэ талаар арба гаран тусхай кружогууд байгуулагданхай, ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ 98 коммунист, 46 агитатор, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадана. Ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эндэхи клуб ехэхэн туһа хүргэдэг. Клубай совет 50 гаран хүнөөр бүридэнхэй, тэндэнь хэдэ хэдэн кружогууд хүдэлдэг. Колхознигуудта ходо концерт, зүжэг наадан харуулагдажа байдаг.

Ингэжэ энэ колхозой ажабайдал, ажаһуудалда коммунизмын һайн һайхан заншал, ёһо гурим нэбтэржэ байна.

Ц. Субанов.

БУРЯТ ҮНЭН

1962 оной январиин 4.
2-дохи хуудаһан.

Ойлгосотой һайнаар

Мухаршэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой парторганизациин агитколлектив 50 гаран агитаторнуудтай юм. Тэдэнэй олонхинь партиингаа XXII съездын материалнуудые хүн бүхэндэ ойлгуулжа үгэхын түлөө шармайн оролдожо байнхай. Илангаяа агитаторнууд нүхэд Ш. Эрдынеев, Д. Гармаев, В. Цырендашиев, Д. Дашиев болон бусад партийна даабаридаа һайнаар хандажа, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ойлгосотой һайнаар ябуулна.

Б. Дымбрылов,
худөө бэшэгшэ.

Москвагай багалитражна автомобильнуудай завода магдаһан металлаар «Москвич» гэжэ хоёр мянга п... шина долоон жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбһөө гад... гаргаба. Заводой коллектив жэлэйнгээ түсэб гурбан... дүүргэһэн байгаа. Зураг дээрэ: хабсаралгын цех... ондо түсэбһөө гадуур бүтээгдэһэн «Москвич» гэжэ ...нууд.

ТАСС-эй ...

Бодонгуудта

(Бичурын совхозой 2-дохи отделени)

ҮНДЭР НАҺАТАЙБ ГЭНГҮЙ

Шанага нютагта 72 наһатай Дондок Цыренов ажаһуудаг. Наһан соогоо хамтын ажалай түлөө нилээд оролдоһон, ажаллаһан үбгэн юм. Үндэр наһатай боложо, амаралтада гараһаншье һаа, энэ үбгэжөөлнай шадал соогоо совхоздоо туһалжа, аса тармуур, нарга гэхэ мэтые дархалдаг. Мүнөөшье, үбэлэй хүйтэнһөө тунхарнигүй, хабарай тарилгын бэлэдхэлдэ туһалалсажа байна. «Эшэ наһан соогоо хэжэ яһан ажалаа орхижорхёод, иимэ һайхан сагта миин һужа шадахагүй байнаб» — гэжэ Дондок үбгэжөөл хэлэдэг.

ОРОЛДОСОТОЙ НАЙМААШАД

Шанагын 2-дохи магазинда наймаалагшадаар Ж. Цыбиков, О. Ешеева гэгшэд олон жэлдэ хүдэлжэ байнхай. Эдэнэрнай ажалшадта хэрэгтэй элдэб янзын эд бараа саг соонь асаржа наймаалдаг юм. Үнгэрэгшэ 1961 ондо эд бараа худалдаха түсэбөө декабриин 25-да рабкооп соогоо түрүүлэн тэдэнэр дүүргэһэн байна.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Хонхолой нютаг һүүлэй жэлнүүдтэ бүрил болбосон түхэлтэй боложо байна. Эндэ барилга үбэл зунгүй ябажал байдаг. Нютагай һагашуул һуралсалай жэлэй эхиндэ шэнэ, һаруул һайхан һургуулида ороо һэн. Һаяшаг магазинай типовой шэнэ байшан ашаглалгада ороо. Мүн совхозой олохон хүдэлмэришэд шэнэ гэрнүүдые бэряад, орожо түбхинэжэл байдаг.

Д. Тогошиев.

Үндэр бүтээсэ—шадаб...

Шэрэм хайлуулдаг ехэ пеэшэн түлэг дундаа хүүежэ байба. Энэмнай юрын түлеэгээр түлигдэдэг пеэшэн бэшэ ааб даа. Оньһото түхеэрэлгээр гүйсэд хангагданхай. Кислородно үлеэлтэһээ соробхилон байһан шад улаан дүлэнэй ута ута хэлэн пеэшэнэй амһараар булталзан, ямар нэгэ ехэ арьяатан амитанай долёохо юумэ бэдэржэ байһан шэнгеэр үзэгдэнэ.

Пеэшэнэй галай хүүеэн дундуур кранай ехэ шанага дүтэлүүлэгдэнэ. Уданшьегүй соргын амһар онгойлгогдожо, шэнгэн шэрэм улаан шэрээдэһэ сасан, шанага руу тоожо жо ороно.

Шудхалаа хэдэг хэбтэй конвейер эрьелдэжэл, эрьелдэжэл байна. Шудхалаашад Олег Карцев, Алексей Тыхеев гэгшэд шэнгэн шэрэмээр дүүргэгдэһэн ехэ шанага тодожо абаад, хэбтэ шудхажа эхилнэ.

Эрьелдэжэ байһан конвейер дээрэ шудхалаа хэхын тула ехэхэн дүй дүршэл хэрэгтэй. Конвейер дээрэ зайгүйгөөр зэргэлүүлэн табигдаһан хэбүүдэй нэгыеншье табижа болохогүй... билтартар адхах... даг. Ажал дээрэ... нүүдые наринаар... лоһон шудхала... Карцев Тыхеев ... найнгаа нормые ... дүүргэнэ.

— Үнгэрһэн 19... най цехын шэрэм... завод доторнай ... циалис мүрысөө... тэйгээр хабаадал... гээ даалгабарие... дүүргэһэн байна,... хэр Тыхеев хөөр... 1962 ондо би ... хүдэлхэ, шадабар... лээ улам һайжар... жа байһан түхеэр... сэ ехэтэйгээр аша... готойб.

Паровозо-вагон... шэрэм шудхагшад... лэй дүрбэдэхи жэ... шын үдэрһөө эхил... бүтээсые дээшэлү... ингэжэ шангаар т... бо.

Үнеэн бүриһөө 2500 ли...

Һаалишанаар зургаадахи жэлээ ажаллажа байнаб. Хэһэн хүдэлмэриимни дүнгые тооложошье үзөө һаа, хэдэн зуугаад тонно һүн һаагдаһан байха.

Намда 15 үнеэн даалгагдажа үгтэнхэй. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2300 шахуу литр һү һаагааб. Манай 6-дахи отделениин фермын мал һайн тэжээл дээрэ байлгагдажа харууһалагдадаг, зоотехническэ заабаринууд наринаар сахигдадаг юм. Һаалиин үнеэлэй һүнэйнь гарасые хаража, талха тар... үгэнэбди. Тиихэдэ ... дэ үдэрэй 15 кило... 4 килограмм үбһэ,... грамм зелёнко эд... Элбэг тэжээл дээр... һү һаалимнай д... Би даадаг үнеэдһ... тус бүриһөөнь 7—... һаанаб. Зарим ... үнеэд хоногой 13—... үгэнэ.

КПСС-эй XXII... шиидхэбэринүүдтэй... саад байхадаа, са... ри һайнаар ажал... дотороо коммуниз... ха Программа бэ... байһандаа урмаш... ондо даадаг үнеэд... харууһалжа, тус ... 2500 литрһээ доош... һааха зорилготойб.

С. ...
Иволгын ...
жэшээтэ ажахын ...

САБШАЛАНГАЙ БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАГТЫ!

Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгые эрид дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXII съезд тон ехэ анхарал хандуулаа. Энэ зорилгые бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажахыдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ байһаниинь элитэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай олохон ажахынууд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозойхид сабшалангай газарые үрэжэл һайнтай болгожо, адууһа малдаа тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абана. Энээнэй ашаар малайнгаа ашаг шэмые горьтой дээшэлүүлнэ. Сабшалангаа үрэжэлтэй болгоходоо тус совхозойхид нэн түрүүн уһалагдадаг газараа нилээд үргэдхэһэн байха юм. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада бүхыдөө зуу гаран километр утатай һубаг, канава татагдажа, 750 гектар сабшалангай болон бэлшээриин газар уһалагдадаг болоо. Энээнэй хажуугаар урдань бүри үмсын ажалтанай байха үедэ бэлдэгдэһэн хуушарһан һубагууд заһабарилагдаһан байгаа. Тиигэжэ Элхи, Хэжэнгэ, Хурьгад гэжэ һуурин тазарнуудаар 300 гаран гектар сабшалан, бэлшээри уһалагдана. Мүн инженернэ түхэлтэйгөөр бүтээгдэһэн уһалууриин хэдэн системэнүүд бодхоогдоо. Совхозой ажалшадай хүсөөр Сулхара, Хэжэнгэ голоор хаалтанууд баригдажа, 660 гектар сабшалан уһалагдана. Тиихэдэ нёдондо үбэл 400 мянган кубометр тошон халяагдажа, 9794 га сабшалан, бэлшээриин, тарялангай газар уһалагдаа һэн.

Сабшалангай газарые һайжаруулһанайнгаа, үргэдхэһэнэйнгөө ашаар тус совхоз жэл бүри үбһэ ногоо элбэгээр бэлдэнэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада голой үбһэ ногооной ургасын ямараар дээшэлһэн эндэ харуулагдана.

	1958 ондо	1959 ондо	1960 ондо
Абтаһан үбһэ ногоон (тонноор)	2996	3211	4161
1958 онойхитой сасуулхада (процентээр)	—	107,1	138,9

Заагдаһан таблица дээрэһээ харахада тус совхоз хоёр жэлэй туршада 1958 онойхиһоо 38,9 процентээр ехэ үбһэ хуряажа абаа бшуу. Сабшалангай ганданги байбашье, нёдондо урзанданайхиһаа дутуугүй үбһэн абтаа. Илангаяа ажахын тоосоондо ороһон хонишодой оньһожоруулагдаһан бригаданууд ехэ амжалта туйлана.

Ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэдэг хонишодой бригаданууд бүхы хүдэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ, үбһэ тэжээлээ бэлдэжэ абаха болоходоо даадаг сабшалангаа һайса уһалдаг, үтэгжүүлдэг болонхой. Урзанда хонишон Ц. Буянтуевай бригадада 100 га сабшалангай, мүн тарялангай газар даалгагдаһан байгаа. Тэндэһээ 1100 центнер үбһэ, 500 центнер зелёнко бэлдэжэ абаа. Хонишод үбһэ ногоо ехээр ургуулхадаа сабшалангаа саг соонь уһална, үтэгжүүлнэ. Нёдондо сабшалангайнь газар бүри ехэ үрэжэлтэй болгогдожо, гектар бүриин 20 центнер хүрэтэр ургаса хуряагдаһан байха юм. Тиигэжэ ургасыень хоёр дахин ехэдхэжэ, тус бригадынхид бүхы хонидтоо үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэжэ абанхай.

Сабшалангай үбһэ ногооной гаража байха үедэ малда гэшхүүлжэ, ургасыень муудуулхагүйн тула нүхэр Буянтуевай бригадынхид зуһаландаа эртэ гарадаг. Тиигээд сентябрь һара дүүрэтэр хонидоо худөөгэй бэлшээридэ адуулдаг юм. Зүгөөр эртэ посхоод хаахада голой үбһэ ногоо һайнаар ургажа захална бшуу. Тиихэдэ үбэлэйнгөө бууса тойрон бэлшээриин һайн байхыень харалсан, хонишод хүйтэрһэн хойно орой үбэлжөөндөө зөөжэ ерэнэ.

Энээнтэй хамта, хонишод ажалайнгаа бүтэсэтэй, хүнгэн талые харалсадаг болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Буянтуевай бригадынхид хуряажа абаһан 2 мянга гаран центнер үбһэеэ бултыень сана дээрэ һуриложэ абаа. Санануудынь хэдэн жэлдэ хүрэхөөр, бүхөөр хэгдэнхэй. Сана дээрэ сомогдоһон үбһэниинь трактораар бүри холоһоо шэрэгдэжэ асарагдана. Энэ аргын ашаар ажалаа хүнгэхэнөөр бүтээнэ, тэжээлээ нилээд алмана гээшэ. Хонишод ажал дээрээ ёһотой эзэдынь болоод хүдэлжэ байхадаа ажалаа гуримтайгаар эмхидхэнэ ха юм. Һайнаар ажаллаһанайнгаа ашаар нүхэр Буянтуевай даадаг бригада үнгэрһэн жэлэй 10 һарын туршада совхоздоо 24 мянган түхэриг олзо оруулаа. Центнер нооһоной өөрынь үнэ сэн 134 түхэриг 73 мүнгэн болоно.

Хонишон Тудуп Тушиновай ажалые мүн лэ тэмдэглэхээр. Ажахын тоосоондо ороһон тэрэнэй бригадада 100 гектар сабшалан даалгагдаһан юм. Абаһан сагһаа бригадынхид сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, уһалһанайнгаа ашаар нёдондо гектарай 15—16 центнер үбһэ хуряажа абаа. Хонишодой оролдожо ургуулһан сабшалан дээрэһээ хоёр дахин ехэ үбһэн абтаа бшуу.

Ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадануудһаа гадна, тус совхоздо 60 гаран луговодууд ажаллажа байдаг. Тэдэнэй олонхинь оролдосо үүсхэлээ гаргана. Жэшээлхэдэ, үнинэй хүдэлжэ байһан луговод В. Гергеев даадаг 80 га сабшалангаа саг соонь уһалжа, үтэгжүүлжэ, га бүриин 14 центнер үбһэ ногоо ургуулаа. Луговод Д. Сымпилов Соолгото гэжэ газарта гектар бүриин 13 центнер үбһэ ногоо ургуулһан байха юм.

Түрэл партиингаа XXII съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсажа байхадаа совхозой ажалшад бүри ехэ зорилгонуудые табина. Нёдондо 400 гектар шугы бургааһа сэбэрлэгдэһэн байгаа һаа, 1962 ондо 300 шахуу гектар намаглиг газар хатаагдаха юм. Мүн голой эрьенүүдээр насосно станцинууд тодхогдохо. Тиигэжэ тус совхоз энэ жэлэйхиһээ 1000 гаран гектараар ехэ сабшалан, бэлшээриин газар уһалха аргатай болохо байна.

Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, имагтал ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ. Колхоз, совхозууд бүхы һалбаринуудаа ойрын туршада ажахын тоосоондо оруулбал, саашадаа түргэнөөр хүгжэхэ аргатай.

Д. Уртюбаев,
Бурядай хүдөө ажахын институдай багша.

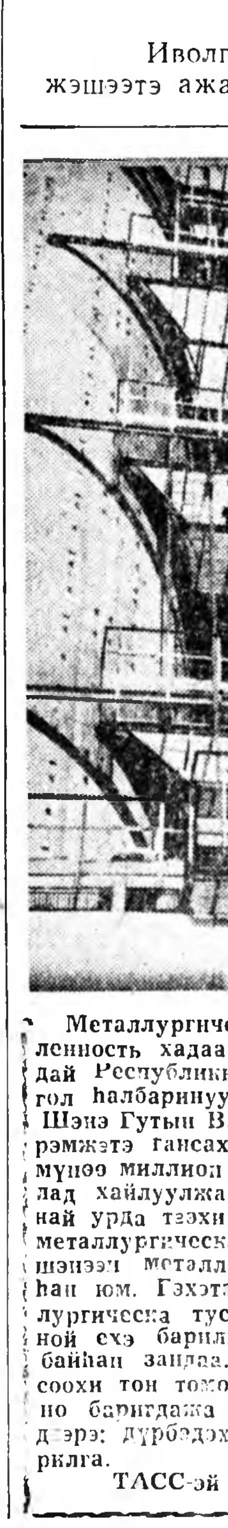

Металлургическа ... ленность хадаа Поль... дай Республикын ... гол һалбаринуудай ... Шэнэ Гутын В. И. Л... рэмжэтэ гансаһан ла... мүнөө миллион хэжэ ... ладаг хайлуулжа гарг... най Урда тээхи Поль... металлургическа заво... шэнээ метала үйлд... һан. Гэхэтэй хамт ... лургическа тус комб... ной ехэ барилгануу... байһан заншаа. Зур... соохи тон томо ... но ... дээрэ: дүрбэдэхи дом... ргилга.

ТАСС-эй фото...

...ТАЙ МЯХА АБАХАНЬ

...лануудые ...ульгам хү... гэжэ Ута ... удааншье ...бди. Эндэ ...тай эгээн ...оммунизм» малшан ...новой хү...да ажал...үргөөр түл...үртэ харуу...али хамта ...у даалгаг...

...Цыреторо...хан Ново...һон Сиби...хын хүдэл...үблөөндэ ха...д, үшөө эр...ажа, буруу...р тэжээжэ, ...обо. Намар ...арлаг, хай...ай үүлтэрэй ...элдөө һай...кэ, харуу...иень дунда ...лограммтай ...ной июнийн таргалуулха ...ха уялга...

...шанар һайн...ын тула шэ...е бэдэржэ,

хальмаг үүлтэрэй 7 буха асараад, мүнөө жэлдэ үнеэдээ түрүүшынхеэ үрэжүүлһэн байна.

Юуень һайшаажа эдэ бухануудые аяар холоһоо асараа юм гэлсэхэшье ушар байгаа. Теэд үүлтэр холихо гэээшэ айхабтар ехэ аша үрэтэй ха юм. Жэшээнь, хальмаг үүлтэртэй холигдоһон мал түргөөр томо болодог, бэеынь шэгнүүр ехэ татадаг. Хоёрдохёор, хальмаг үүлтэртэ малай (холимол үүлтэрэй һаа) мяха үелжэ өөхэтэһэн хадаа шанар һайнтай байдаг бшуу.

А. Мантаев.

...Дүй ...лтэйнь ...нилсаба

...фенович Афа...ан жэлэй тур...лжа, жэл бүри ...иладаг. Үнгэр...аа ажалладаг ...гээ XXI парт...эмжэтэ колхо...ээ илгагдаһан туралнуудые тэдэнээ зу...рада һайнаар ...үриень 175 ...нүүртэй бол...гээд ноябриин ...рагууд түргэн ...дахаяа табиг... декабрь һара... хүйтэнэй шан...аань, малайнь ...ын 800—800 ...эгдэ.

...ын үедэ үбһэ ...шье һаа, тэжээ...г гаргашалжа ...агдажа байһан ...дэрэй 4—4 ки..., 5 килограмм ...тарянай зүйл, ...кэлэй единицэ ...үгтэнэ,— гэжэ ...асьев хөөрэнэ.

А. Афанасьев ...лтэйгээр ажал... аймагай мал...удай хүтэлбэри...кэлтэд эндэ суг... малшанай дүй ...нилсабад.

М. Гатанов.

МАНАЙ НЮТАГТА ТҮРЭҺЭН АЛДАРТА ЭРДЭМТЭ

Новосибирскдэ болоһон Сибиириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ Никита Сергеевич Хрущев өөрынгөө хэлэһэн үгэ соо Эсэгэ оронойнгоо агрохимиин үндэһэ һуури табигша академик Дмитрий Николаевич Прянишниковай ажал-ябуулгада үндэр дээдэ сэгнэлтэ үгэһэн байна бшуу. Дмитрий Николаевич газар тариалангай ажалда ногоо тарилгые эрхилхэ гуримые эрид буруушаадаг һэн. «Вильямсын алдуутай заабаринуудые тэрэ эрид шууд, эрэлхэг зоригтойгоор шүүмжэлээд, ногоо тарилгатай полинууд ороо һо таряа, малай тэжээл элбэгээр абаха хэрэгые һаатуулжа болохо гэжэ тодоруулаа гээд бии хэлэхэ байнаб» (Н. С. Хрущев).

Дмитрий Николаевич Прянишников 1865 оной ноябриин 7-до Кяхта хотодохи нэгэ конторын алба хаагша Николай Семенович Прянишниковай гэр бүлэдэ түрэһэн юм. Түрэһөөр 2 жэл хахад болоод байхадань эсэгэнь наһа баража, эжынь—Александра Федоровна Прянишникова хүбүүнтэйгээ Эрхүү зөөжэ, тэндэ ерээдүйн эрдэмтэ бага балшар наһаяа үнгэргэһэн байна. Александра Федоровна эхын ёһото оролдолго гаргажа, үхибүүдээ зүбөөр һургадаг, хүмүүжүүлдэг байгаа. Энээн тушаа Дмитрий Николаевич иигэжэ бэшэһэн байха юм: «Эхэмни ажалда дуратайгаар һургаа. Оройдоол зэд сагаанай бирагүй байдалда хүн болоһоң эжымни үхибүүдээ хүмүүжүүлхэдээ хаанаһаа тиимэ таатай һайн абари зан гаргадаг байгаа гээшэб?»

Д. Н. Прянишников

Дмитрий Николаевич 1883 ондо Эрхүүгэй гимназиие дүүргээ һэн. Залуу наһандаа Некрасов, Короленко, Успенский гэгшэдэй бэшэһэн номуудые үлэмжэ ханамжатайгаар уншажа, тиихэ үеһөө эхилжэ өөрынгөө арад зондо үнэн зүрхэнһөө дурлажа, бүхы ами наһаяа ажалшан арадай аша туһада зорюулаа бэлэй.

Эрхүүгэй гимнази амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр морёор, пароходоор — хүндэ хүшэр замаар Москва ошожо, Москвагай университедтэ ороһон юм. Тиихэ сагта тэндэ студентнүүдэй нютаг нютагай бүлгэм гэжэ байгаа (жэшээнь, Смоленскэ губерниһээ ерэһэн студентнүүд «смоленскынхид» гэжэ нэрэтэй бүлгэмдэ ородог һэн). Дмитрий Николаевич Сибириин нютагай бүлгэмдэ орожо, тэндэ француз хэлэн дээрэ Карл Марксын зохёолнуудые үзэжэ, шудалжа захалһан байгаа. Ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн Марксын зохёолнуудые жандармынхидай булаан абадаг байһан дээрэһээ хуушан номуудые худалдадаг букинистнүүдһээшье олохонь бэрхэ байгаа бшуу.

1893—1894 оной үбэл Дмитрий Николаевич хари гүрэндэ албан хэрэгээр ябаха зуураа, Цюрих городто боложо байһан уласхоорондын социалистнарай конгресстэ байлсаа, Бебель, Либкнехт болон К. Марксын басаганай үгэ хэлэхыень шагнаа бэлэй.

1887 ондо Дмитрий Николаевич Москвагай университедэй физико-математическа факультет дүүргэжэ, байгаалиие шэнжэлхэ эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Тэрээндэ университедэй юрэнхы химиин кафедрада үлэжэ хүдэлхые дурадхахадань тэндэ үлэнгүй, Петровско академидэ орожо, агрономой хүдэлмэри абаһан байгаа. Эндэ Дмитрий Николаевич К. А. Тимирязевтай танилсажа, магистрын нэрэ зэргэдэ шалгалта барижа, приват-доцент болгогдожо абтаһан байха юм.

Дмитрий Николаевич Климент Аркадьевич Тимирязевай шаби боложо, тэрэнэй хүтэлбэри доро эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэжэ эхилһэн байгаа. Магистрын болон докторой нэрэ зэргэ олохо зорилгоор Дмитрий Николаевичын бэшэһэн диссертацинуудта Тимирязев һайн сэгнэлтэ үгэжэ, эдэ хүдэлмэринүүдэй гол удхань һуралсалай учебнигүүдтэ оролсохо зэргэтэй гэжэ зааһан юм.

Академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ Кяхтын музейдэ «Манай нютагта түрэһэн алдарта хүн» гэһэн гаршагтай суглуулбари соо США-гай эрдэмтэ Г. Б. Викери гэгшын нэгэ бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Манай хүдэлмэри тухай Танай өөрынтнай бэшэһэн һанал бодомжые абажа, баясаха хүсэлэнтэйб... Ургамалай физиологиин талаар Танай бэшэһэн хүдэлмэри тон ехэ удха шанартай хүдэлмэринүүдэй нэгэн мүн болохо гэжэ тоолоноб. Би Танай үмэнэ ехэхэн уялгатай байһанаа мэдүүлхэ арга боломжотой байһандаа тон ехээр баясанам».

Д. Н. Прянишниковай лаборатори соо шэнжэлэгдээгүй агрохимиин ямар нэгэн асуудал байхагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Дмитрий Николаевичын олон тоото статьянууд манай орондо болон харийн гүрэнүүдтэ толилогдоһон, өөрөө эрдэмтэдэй конгресс, съезднүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, академи, университедүүдтэ ургамалай хими, физиологиин талаар, үтэгжүүлгын асуудалнуудаар понирхолтой лекцинүүдые уншадаг бэлэй.

Алдарта эрдэмтэ өөрынгөө бүхы ами наһые эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ зорюулжа, өөртөө үнэтэй гоё эдлэл хэрэглэдэггүй байһан юм. Энээн тухай тус музейдэ табигдаһан эрдэмтын хэрэглэжэ, эдлэжэ һууһан зарим зүйлнүүд бодотоор гэршэлнэ: бэхэ хэдэг химда сэнтэй лагбан, гуурһанай эшэ, донгорог, малгай, портфель, 50 гаран фото. Эдэ бүгэдые эрдэмтын басаган В. Д. Федоровская Москваһаа эльгээгээ һэн. Өөрынгөө нэгэ бэшэг соо эсэгэ тухайгаа тэрэ иигэжэ бэшэнэ: «Дмитрий Николаевич үнэтэй сэнтэй гоё юумэндэ огто дурагүй... Эхэ орондоо дурлахын ехээр дурладаг, Эхэ оронойнгоо аша туһада саг үргэлжэ һанамжаяа табидаг, тэрэнэй хүгжэн мандахын түлөө оролдодог бэлэй. Сибирь тухай һанан ҺАНАН, залуудаа үзэһэн хараһанаа ходо хэлэдэг һэн».

Советскэ правительство эрдэмтын ажалда үндэр дээдэ сэгнэлтэ үгэһэн байха юм. Дмитрий Николаевич хоёр удаа Ленинэй орденоор, гурба удаа Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Д. Н. Прянишников 83 наһа хүрэжэ, 1948 ондо наһа бараһан юм. Тэрэнэй бэшэһэн 700 гаран хүдэлмэри ород, хари хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн, тэрэнэй заабаринууд хүдөө ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Кяхтынхид нютагайнгаа алдарта эрдэмтээр омогорходог, тэрээн тухай хододоо дурдадаг. Кяхта хотын нэгэ гудамжа алдарта эрдэмтын нэрээр нэрлэгдэнхэй. Һаяар Дмитрий Николаевичын түрэһэн гэртэ Хүндэлэлэй (дурасхаалай) самбар хадагдахань. Габьяата эрдэмтын хэрэг, тэрэнэй заабаринууд тухай хөөрэлдөөнүүд эдэ үдэрнүүдтэ музейн хүдэлмэрилэгшэд үнгэргэнэ.

Ал. Сурмач,
СССР-эй географическа бүлгэмэй гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтада Прянишниковай түрэһэн гэр.

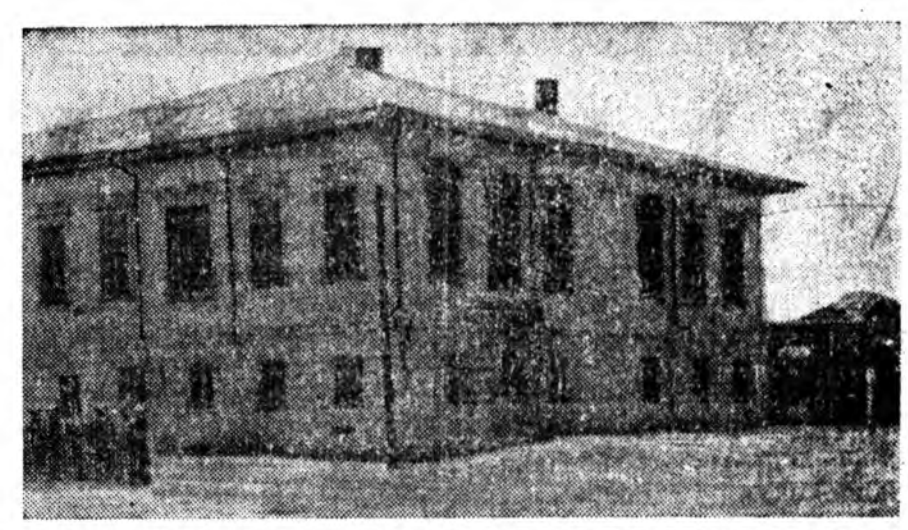

КУКУРУЗА, БОБОВО УРГАМАЛ ЕХЭЭР ТАРИХАБДИ

Новосибирскдэ болоһон Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ Н. С. Хрущев үгэ хэлэхэдээ, тариалангаа зүбөөр хубаарилжа, ороо һо таряа ехээр абаха талаар олон дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Энэнь хүдөө ажахын саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ ехэхэн удха шанартай.

Тариалангай газарые зүбөөр хубаарилжа, пропашной севооборотые нэбтэрүүлхэ ябадалые зүбшөөхэ зууураа, иигэжэ хэлэлтэй. Манай гурбадахи отделени 5200 гектар хахалагдадаг газартай юм. 1961 ондо тариалангаа хубаарилхадаа бага ургаса үгэдэг ургамалнуудай орондо гол түлэб кукуруза, шэниисэ таридаг болоһон байгаабди. Бүхы тариалангаймнай 40 процентнь ороо һото ургамалнууд, 10,5 процентнь кукуруза байһан юм. Зелёнко таригдаха газар нилээд бага болгогдоо гэхэ гү, али бүхыдөө 16 процент, олон жэлэй ногоо хоёр процент болоһон байгаа. Тиихэдэ паар газар тариалангаймнай гурбанай нэгэ хубиие эзэлһэн юм.

Энээн дээрэһээ харахада хахалагдадаг газараймнай нилээд ехэ хубинь паараар эзэлэгдэһэн, ямаршье үрэгүйгөөр хэрэглэтдэһэн болоно бшуу. Зүгөөр паар хахалхада ажалай гаргаша ехэтэй байдагынь элитэ. Тиимэ газарта кукуруза, хартаабха, сахарай свёкло болон пропашной бусад ургамалнуудые тариха гэжэ Новосибирскын зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ. Пропашной ургамалнууд газар муудуулдаггүй, харин үрэжэлтэй болгодог юм. Баримталан хэлэхэдэ, 1957 ондо кукуруза таригдаһан 127 гектар газарта шэниисэ тариһамнай сэбэр паар дээрэ тариһанһаа үшөө ехэ, гектар бүриин 16 центнер ургаса абтаа һэн. Тиихэдэ зэргэлээд паар дээрэ таригдаһан 38 гектар шэниисэһээ га бүриин 14 центнер ургаса хуряагдаа.

Нёдондо 530 гектар газарта кукуруза таригдаа. Кукурузашадай оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар баян ургаса абтаа һэн. Нүхэд Х. Нуртынов, Д. Цыбиков гэгшэдэй даадаг звенонууд полинууд дээрэһээ гектар бүриин 650—670 центнер кукурузын ногоон эшэ набшаһа хуряагаа. Адууһа малдаа шэмэтэ силос элбэгээр бэлдэжэ, үбэлжэлгые үнгэргэжэ байнабди. Энээнһээ хойто жэлнүүдтэ паарай газарые, мүн зелёнко тариха газараа болохо зэргээрнь хороохо, орондонь кукуруза, бобово ургамалнуудые тарижа байхамнай. Энэ жэлдэ кукуруза тариха газар 900 гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдэхэ болоно.

Гадна Сүхэ голой эрьеэр горох, викэ тарихада таарамжатай. Энээнһээ урагша жэлнүүдтэ 15—20 гектар хүрэтэр тиимэ ургамалнууд таригдажа, гахайда эдюулэгдэдэг байһан юм. Тиигээд үрэһөөр дуталдажа, ехээр ургуулха аргагүйдэдэг байгаабди. Мүнөө пропашной ургамалнуудые, ехээр таридаг болоходоо өөрын үрэһэтэй болохо зорилго табигдаха байна. Бобы, горох мэтын ургамал нютагтамнай тааража ургадаг, саашадаа үрэһэ бэлэдхэжэ абаха болохобди.

Энээнтэй хамта, бобово ургамалнуудай таригдаһан газар шанараараа һайжардаг, хойто жэлдэнь ороо һо таряа ургуулхада һайн юм. Үнгэрһэн жэлдэ горох таригдаһан 10 гектар полидо шэниисэ тариһамнай ехэ ургаса үгөө һэн. Юуб гэхэдэ, горох таригдаһан газар азот ехэтэй болодог, ороо һо тарянай ургасада ехээр нүлөөлдэг байба.

Кукуруза болон пропашной бусад ургамалнуудай таригдаһан газарые намар эртэ хахалхада һайн. Урда жэлнүүдтэшье тиигэдэг байгаабди. Илангаяа август һарын һүүлээр, сентябриин эхеэр хахалагдаһан байгаа һаа, ямаршье сэбэр паарһаа дутуугүй байдаг юм. Юундэб гэхэдэ, намар эртэ хахалагдаһан газарта хура бороогой уһан һайса шэнгэдэг. Гэбэшье энэ үедэ ажалай халуун хаһа дайралдана.

Тариалангые зүбөөр хубаарилха гээшэ мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай шухала зорилго болоно. Кукуруза, сахарай свёкло, бобово ургамалнуудые ехээр таридаг болоо һаа, КПСС-эй XXII съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлэлсэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо байнабди.

А. Игумнов,
Кяхтын Пограничнэ совхозой гурбадахи отделениин агроном.

Һаалишадай эршэтэ ажал

Орон дотороо коммунизм байгуулха агуу ехэ Программын гүн гүнзэгы удхатай танилсаһан манай «Комсомольский» совхозой малшад ажалай ехэ амжалта туйлажа, шэнэ жэлые угтаба.

Совхозоймнай түрүү һаалишан Мэдэгма Дондупова оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллажа байдаг. Тэрэ даадаг үнеэдээ һайнаар харууһалжа, үнгэрһэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран гэхэ гү, али хамта 40 шахуу мянган килограмм һү һаажа, уялгаяа дүүргээ. Жэшээтэ һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө нүхэр Дондупова коммунис ажалай ударник гэһэн алдартай болоһон, совхозойнгоо дирекци, парткомой дамжуулгын вымпелдэ хүртэһэн байна.

Жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэн һаалишад Ц. Гармаева, Х. Цыбикжапова гэгшэд магтаалтайгаар ажаллана. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө 1900—2000 килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөндэ хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлбэд.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ совхозоймнай ажалшад бүри ехэ амжалта туйлахаар шиидэнхэй.

А. Баендуев,
Яруунын «Комсомольский» совхозой парткомой секретарь.

...И ССР. Модон болон ганча дээрэ һиилүүр хэдэг ...зорахмат Алимовта Таджигай ССР-эй арадай уран ...зэргэ олгогдоо. Мирзорахмат Алимовай ганча бо... уралан һиилэһэн таджик угалзанууд Таджикистан... гоё һайхан байшангуудые шэмэглэдэг. Фирдоусиин ...бликанска библиотекые, Душанбе гэжэ эгээн гоё ...тлан харуулгын искусствын музейе, бусад байшан... ...хмат Алимов тон ехэ оролдолготойгоор гоёон шэмэг... олон модон дээрэ һиилүүр хэхэ шадабарида олон ...удые тэрэ һургадаг. Мүнөө Мирзорахмат Алимов ...ан һайханай училищиин гар уралалгын искусствын ...рагшадта заадаг. Диплом бариха табан хүн мүнөө ...хүтэлбэреэр хүдэлнэ. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): ...бэлэдхэл хэжэ байһан Амин Ахмедов, Амир Хаби... ...ат Алимовтай байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Бонн болон Хойто Европын оронууд

Хойто Европодо мүнөө амгалан бэшэ болонхой. Баруун Германиин шунахай эзэрхэг түримхэйшүүл Хойто-атлантическа бүлэглэлые (НАТО) зонхилогшо Америкын хүтэлбэрилэгшэдэй хараа түсэб бэелүүлэн, Хойто Европын оронуудта улам ехэ нүлөөтэй болохо, тэдэниие шэнэ дайн сэрэгэй хёморол үүдхэхэ газар болгохо гэжэ али болохоор оролдоно. Хойто Европые эб найрамдалай, энхэ тайбан байдалай газар гэжэ мүнөө хаража шадахагүйбди гээд һаяшаг Н. С. Хрущев тэмдэглээ һэн. Энээндэ үнэншэхын тула дайнай һүүлээр Хойто Европын оронуудай хүгжэлтэ ямар онсо шэнжэ түхэлтэй байгааб гэжэ хаража үзэхэдэ болохо.

НАТО-до хабаадагшадай дундаһаа Норвеги—хуурай газараар манай оронтой хилэ залгаһан Хойто Европын гансахан гүрэн гээшэ. Мянга гаран жэлэй туршада энэ хилэ дайн байлдаануудаар хэзээдэшье эбдэгдээгүй, харин хоёр оронойхарилсаа холбоо, хани барисаае хододоо хангадаг байгаа. Теэд тиимэ хүгжэлтын зам дээрэ ехэхэн бэрхэшээл тохёолдобо. 1949 ондо Норвеги НАТО-гай гэшүүн болобо. Тэрэнэй гадаадын политикын шэглэл алхам бүридөө баруун оронуудай сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй политикын аша туһада зорюулагдаба. Норвеги Баруун Германиин эзэрхэг түримхэйшүүлтэй харилсаа холбоо тогтоохо баатай болоо. НАТО-до Норвегиин ороһонһоо хойшо 12 жэлэй гүйсэһэнэй дүнгүүдые гаргаха зууураа, Норвегиин ниитын элитэ ехэ ажал-ябуулагша Карл Бонневи 1960 ондо Ослодо болоһон Хойто Европын оронуудай эб найрамдалай тала баригшадай конференци дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ угаа ехэ мүнгэ зөөри гаргашалжа, НАТО-гай эрилтэнүүдые дүүргэжэ, Норвеги аюулгүй байдалаа батадхана бэшэ, харин һулаарууллана, дайн сэрэгэй аюултай гуламта болгогдожо байна, уласхоорондын ороншон байдалые хурсадхалгада туһаллана, баруун оронуудай сэрэгэй холбооной үгэ дууламгай зэбсэгынь болгогдоно». Бонневиин хэһэн иимэ тобшололые зүбшөөнгүй байха аргагүй.

12 жэлэй туршада НАТО-до ороод байхадаа, Норвеги 14 миллион крон угаа ехэ мүнгэ сэрэгэй бэлэдхэлдэ гаргашалаа. Норвегиин хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, бүри 1958 ондо Норвегиин газар дээрэ, тэрэнэй уһанда НАТО-гай сэрэгэй 20 гаран томо базанууд бии байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо базануудай тоо улам олошороһон, зэбсэгжэлгэнь һайжарһан байна. Баруун Германиин сэрэгүүдые «хангаха складууд» Норвегидэ бии болгогдоо.

Норвеги Баруун Германи хоёрой харилсаа холбоон экономикын талаар мүн лэ ехэ хэмжээтэй болобо. Баруун Германи 240 миллион крон болохо сэрэгэй захилнуудые Норвегидэ хэһэн байна. Ойрын табан жэлдэ иимэ захилнууд 600 миллион крон болгогдохо гэжэ хараалагдана. Баруун Германида Норвеги сэрэгэй захилнуудые тэрэшэлэн ехээр хэжэ байна. Жэшээлхэдэ, 260 миллион крон мүнгэнэй уһан доогуур ябаха 15 онгосо, 500 миллион крон хэмжээтэй буу зэбсэг, сэрэгэй материалнуудые Норвегидэ үгэхэ гэһэн захилнуудые Баруун Германи абаа.

НАТО-гай хэмжээндэ Баруун Германитай сэрэгэй харилсаа холбоое хүгжөөхэ гээшэ Норвегиие, бүхы Хойто Европые айхабтар ехэ аюулда оруулжа магадгүй юм.

1864 онһоо хойшо бэеэ абанги политика ябуулжа байһан аад, тэрээнһээ хадууржа, Гитлерэй Бар... Германиин уг залгамжалагша... сэһэн Дани мүн лэ НАТ... ...а», мүнө хүлигдэн, мүн лэ түбэгтэй байдалда оронхой.

12 жэлэй туршада НАТО-до хабаадалсажа байхадаа, Дани сэрэгэй бэлэдхэлдэ 12 миллиард крон, тайлбарилан хэлэбэл, тус орондо гитлерэйхидэй булимтаржа ушаруулһан хохидолые Даниин правительствын сэгнэһэн мүнгэнһөө миллиард шахуу ехэ мүнгэ гаргашалаа. НАТО-гай түсэбүүдэй ёһоор, гадаадын сэрэгэй хүсэнүүдые байлгаха сэрэгэй базанууд энэ орон дотор олоор байгуулагдаа.

Зүгөөр НАТО-до Даниин хабаадалгань бүри хүндэ хойшолонгуудтай байна. Даниин ба Баруун Германиин сэрэгэй харилсаа холбоон тухай хэлэхэ хэрэгтэй болоно.

НАТО-до хамаатай байһан ушарһаа Дани Баруун Германи хоёр дайн сэрэг бэлэдхэхэ талаар нүхэсэгшэ оронууд болонхой. НАТО-до хабаадалсажа байһан түрүүшын жэлнүүдтэ Даниин засагаархид «Германиин буу зэбсэг хуряаха, немецкэ милитаризмые усадхаха, нацизмые үндэһөөрнь угы болгохо» гэжэ 1947 ондо өөһэдынгөө зарлаһан политикаһаа арсаһан байгаа. Удаа тээнь Дани Баруун Германиие зэбсэглэхэ, бундесверые бии болгохо гэжэ зүбшөөгөө.

Иимэ оршон байдалда Дани болон Норвегитэй харилсаагаа һайжаруулха гэһэн Советскэ Союзай оролдолгонь угаа шухала удха шанартай юм, ушарынь хоёр ороной газар дээрэ эб найрамдалые сахиха хэрэгтэ туһална, Хойто Европодо НАТО-гай болон Баруун Германиин сэрэгшэдэй хорото аашa бэелүүлгэдэ һаад ушаруулна гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй XXII съезд дээрэ хэлээ һэн.

Эб найрамдалда харша НАТО-гай болон Бонной, политикын һабар Хойто Европын бэеэ абанги гүрэнүүд—Швеци, Финлянди тээшэ шэглүүлэгдэбэ. Швеци «бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй», Финлянди бэеэ абанги байһанайнгаа ашаар, эдэ хоёр оронууд сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ёронгүй, бэеэ даанхай политика ябуулжа, Хойто Европодо эб найрамдал сахилгада туһалжа шадаха юм. Гэбэшье Европын хойто зүгтэ НАТО-гай болон Баруун Германиин ябуулдаг эзэрхэг түримхэй политикын хойшолонтуул Швеци Финлянди хоёрто мүн лэ аюул ушаруулна.

Швециин түмэрэй рудагай ехэнхи хубинь Баруун Германида эльгээгдэнэ. Буфорс гэжэ шведскэ концерн бундесвертэ буу зэбсэгүүдые үгэнэ (1953 онһоо 1961 он хүрэтэр 176 миллион крон сэнтэй буу зэбсэгүүдые үгөө).

Бэеэ абанги политикаяа ябуулхадаа Швеци Хойто Европын эб найрамдалай хэрэгтэ ямаршье хохидол ушаруулхагүй юм гэжэ Швециин премьер-министр Т. Эрландер һаяшаг мэдүүлээ.

Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министр Унден «атомгүй клуб» эмхидхэхыень, өөһэдынгөө газар дээрэ ядерна зэбсэг байрлуулхагүйбди гэжэ мэдүүлхыень ядерна зэбсэггүй оронуудые ООН-эй ендэрһээ уряалаа. Тиин шведскэ правительство атомгүй хэһэг газарнуудые байгуулха гэһэн һанамжые дэмжэбэ гэжэ Н. С. Хрущев Т. Эрландертэ эльгээһэн бэшэг соогоо тэмдэглээ. Швециин иимэ хараа бодол Хойто Европын бүхы оронуудай аша туһада сохом харюусана.

Финляндиин гадаадын политикын хараа шугам Европын хойто зүгтэ оршон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай юм.

Данида, Норвегидэ Бонной эзэрхэг түримхэйшүүлэй нүлөөн улам ехэ болгогдоно, Европын хойто зүгтэ, Балтиин далай шадар НАТО-гай болон Бонной сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэнэ. Энэ шалтагаанаар Финлянди Советскэ Союз хоёрой хилэнүүдтэ аюул тохёолдобо. Тиимэһээ Финляндиин правительствода хүргэгдэһэн 1961 оной октябриин 30-най советскэ нототой холбоотой асуудалнуудаар советско-финляндиин хэлсээ 1961 оной ноябрьда зарлаха шухала болоһон юм. Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевтой Финляндиин президент У. К. Кекконен Новосибирскдэ уулзажа, тус хэлсээн дүүрээ.

Финляндиин дулдыданги бэшэ, бэеэ даанхай байдалые Советскэ Союз хүндэлнэ, хоёр гүрэнэй хани барисаан Европын хойто зүгэй эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулагдана гэжэ хэлсээнэй дүнгүүд дахин гэршэлбэ.

* * *

Хойто Европын арадууд эб найрамдалые батадхаха, уласхоорондын түгшүүрилые һулаарууллха, Европын хойто зүгтэ тохёолдоһон түбэгтэй байдалые үндэһөөрнь зайсуулха гэжэ оролдоно. Ноябриин эсэстэ Копенгагенда болоһон Хойто Европын олониитын түлөөлэгшэдэй уулзалган энээниие гэршэлээ. Европын хойто зүгэй олониитын түрүү хүсэнүүд хадаа бүхы арадуудай аша туһада харша НАТО-гай болон Баруун Германиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй политикые буруушаана гэжэ энэ уулзалга харуулаа.

П. РЫСАКОВ.

Янгинама хүйтэн цэрнүүдтэшье урганал

Республикынгаа ниислэл — Улан-Удэ хотоёо болбосон түхэлтэй болгохын түлөө горзеленстройн хүдэлмэришэд ехэхэн ажал хэдэг юм. Эдэнэрэй хүсөөр городой үйлсэ, талмайнуудта гоёолтын модонууд, сэсэгүүд олоор һуулгагдадаг. Эндэ сэсэг ургуулагшаар 14 жэл соо хүдэлжэ байһан Полина Борисовна Будникова оролдосотой ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоhoo гадна, энэ үе соо олон хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа. Ерэхэ зундаа городойнгоо үйлсэ, талмайнуудые гоё һайхан сэсэгүүдээр шэмэглэхын тула нүхэдтэеэ хамта мүнөөнһөө бэлэдхэжэ эхилээ. Нүхэр Будниковагай хүдэлдэг оранжерей соо мүнөө үедэ таби гаран янзын, үнгэ бүриин сэсэгүүд һалбаржа, хүнэй дура буляана. Эндэ ургадаг сэсэгүүд cooһoo «Примула» сэсэг зунай, үбэлэйшье сагта сэсэглэдэг юм. «Цинерари», «Бегони», «Традесканци» гэжэ сэсэгүүд гансал үбэлэй сагта сэсэглэдэг. «Цикламен» шэнэ жэлдэ сэсэглэдэг, харин «Хрезантема» шэнэ жэл болотор сэсэглэдэг һонин түүхэтэй.

Декабрь һарын ямаршье хүйтэндэ горзеленстройн хүдэлмэришэд «Цинерари», «Хрезантема» гэжэ амиды сэсэгүүдһээ букет хэжэ, ниислэл хотынгоо ажалшадта худалдана.

С. Балдуев.

Зураг дээрэ: П. Б. Будникова сэсэгүүдээ уһалжа байна.

Авторай фото.

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛЬОО

ХЭНИИНЬ ХЭНЬЭЭ ҺОГТУУБ

Санжын Шархуу шал мяхан һогтуу гэртээ тамарһаар ошожо ябатараа Согто даргын кабинедэй сонхоор галай ялалзахы обёорон гэхэдээ, «байза энэ шолмые гэртээ урижа, сугтаа шэнэ жэлые угтажа орхихо байна» гэжэ бодоод, гэдэргэ гударһаар үүдынь татан орошобо. Эрьелдэжэ эрээн болошоһон нюдөөрөө харахадань, столой саана хоёр хүн һууха шэнги болоно.

— Үгэй, Согто Ямпилович, эндээ гансаараа бэшэ аалта?—гэжэ хүшэшэһэн хэлээ жажалан байжа һурахадань, нүгөөдэнь:

— Нэгэ мүһэн хошоо — гурбаадаараа бү орогты гэжэ хэды танда хэлэхэ юм. Мэнэ байса гараад, бэшэнэй гараһан хойно орооройш,—гээд тэрэнээ үлдэн гаргажархиба.

Һогтуу Шархуу ноёнойнгоо кабинедһээ ондоо хүнэй гарахые хүлеэжэ ядаад, гэр тээшээ һалирба.

Теэд үнэн дээрээ тэдэ хоёрһоо ондоо хүн Согто даргын кабинет соо үгы байгаа хаям. Тэдэнэй һогтуу нюдэнүүдтэ нэгэ юумэ хоёр-гурба боложо харагдаа ха юм.

Ц. Субанов.

Тобшохоноор...

★ **Сэлэнгын центральна** электромеханическа мастерскойн хүдэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые аяар декабриин 12-то дүүргээд, түсэбһөө гадуур 13600 түхэригэй продукци гаргаа һэн. Токарьнууд Иван Червов, Елена Червова, Иван Васильев, мүлигшэ Валентина Серова коллективэйнгээ хүндэлэлэй самбарта бэшүүлэнхэй.

Манай корр.

ТААБАРИНУУД

Гал могой
Газар тойроо.

Түмэр могой
Түбии тойроо.

Шэхынь мушхаба,
Эльгынь дараба,
Үгынь һураба.
Эрхүүгэй
сабшадаһан
Эндэ унана.
Жэл жэлэй
таабари,

Жэгдэ хүнэй
таахагүй таабари,
Хор хорой таабари,
Хурса хүнэй
таахагүй таабари.

Хэшэггүй баян,
Хэлэгүй сэсэн.

Дүрбэн ахадүү
Нэгэ малгайтай.
Тоодог тонгос гэнэ,
Толи ялас гэнэ.
Үглөө бүхэн
Үлэн буга дуудана.
Газар дор
Галуу нүгэгээ.

Наадатай гурбан
добо,
Наратай гурбан
тала,
Сэнтэй гурбан
горхон,
Суутай гурбан
дабаан.

(Ц. Будаевай суглуулбариһаа).

ХАЛААХАЙ ХҮДХЭШҮҮЛ

Халаахай харатайхан хоротой ургамал. Бишыхандаа хүл нюсэгөөр, нимгэн самса үмдөөр утаар ургашаһан халаахайн дундуур үхибүүдтэй хорголсон наадажа ябатараа тэрээн дээгүүр унашоод, нюур амаа, гар хүлөө, ууса нюргаа халаахайда. халаажа, гол аминдаа хүртэгдэһэн байха. Хамаг бэем сэбэрүүтэшоод, хэдэн хоногто жэбжэгэнэн унтуулаагүй һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо халаахай гэхэдэ, бүхы бэем дарьбаганагша.

Теэд халаахайһаа ондоо юумэндэ эмидшье гэхэгүй, хүн тээшэ хүзүүгээ эрьюулжэ харахагүй, хүшүүргэдээшье һаа хүдэлхэгүй хүндэ һуудалтай хүдхэ хүнүүд хаа-яа дайралдадаг. Тиимэ хүниие ехээрхүү, бүдүүрхүү гэхэ гү, али олоной хэрэг гэхэдэ сожоош татахагүй хойрог хүнүүд гээ һаа алдуу болохогүй.

Мүнөө коммунизм байгуулжа байһан иимэ һайхан үе сагта тиимэ хүнүүд бии юм гээ һаа, хэн этигэхэб. Гүрэн түрынгөө, арад зонойнгоо хэрэгтэ совет хүн бүхэнэй али тухай оролдолго гаргажа байһандань хэн арсахаб.

Гээшье һаа, Хориин аймаг нютагтай Худан Чесана һуудалтай, сельпо түрүүлэгшэ тушаалтай, тарган, портфель ташаан дээрээ ашаһан тиимэ нэгэ хүн ябадаг гэхэ. Тэрэмнай Илья Николаевич Рубцов болоно.

Тэрэ хүн хэрэг ябуулга ехэтэйшье һаа, ажалдаа дарагдажа, хэрэгтээ булагдашоо гэхээр бэшэ, яһала сүлөөтэй ябадаг байха. Зүгөөр мүнөөдэр бүтээгдэхэ юумые хойшолуула хойшолуулһаар мартажархидаг нобшо гэхэ гү, али бусадай хэрэг болоходонь буруулган зантай, хара мүрөө хараад ябадаг назагай хойрог хүн гэлсэхэ.

Урдань Дунда Худанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн байһан (мүнөө Чесанын совхозой хоёрдохи фермэ) Батамүнхэ Гармаевич Дышинов үбшэнэй шалтагаанаар эрэмдэг муу бэетэй, 1-дэхи группын инвалид болож, Улан-Удын инвалидуудай байшанда оруулагдаһан байгаа. Тэрэ хүн нютагтаа байхадаа Дээдэ Худанай эд хэрэглэгшэдэй кооперацида хамжалсажа, хамта дээрээ 17 түхэриг үлүүтэй мүнгэ пай оруулһан байха юм.

Нүхэр Дышинов мүнөө инвалид болоод байхадаа пайгаа тэхэрюулжэ, оруулһан мүнгэеэ гэдэргэнь абахын тулада майһаа хойшо энэ жэлэй үнгэрһэн долоон һарын туршада сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Рубцовто, аймагай прокурорто, аймагай эд хэрэглэгшэдэй союзай түрүүлэгшэ нүхэр Жамсарановта таба дахин мэдүүлгэ барья. Тэдэ мэдүүлгэнүүдһээнь үрэ гараһан юумэ үгы, уһа руу хаяһан шулуундал орогүй ошолдоо.

Прокурор—Жамсарановта, Жамсарановынь — Рубцовто ханда гэһэн харюуһаа ондоо юумэ нүхэр Дышиновтэ хэлээгүй. Тиихэдэ Рубцовынь амандаа уһа балгаһан юумэндэл мүнөө хүртэр абяа гарангүй һууһан зандаа.

Инвалид хүнэй энэ шухала асуудалые шиидхэжэ шадангүй, тэрэ хэрэгые бэе бэедээ хаялдаад, «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гээд һуудаг эдэ гурбан «ноёд» юу бодоно хаб?

Тэдэнэрэй инвалид Дышиновтэ туһа хүргэхэ шадалай багадаа һаань, халаахайн хадхуур хамһалсаг лэ.

Н. Алдаров.

Гидрометбюрогой мэдээсэлэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 31—33, үдэртэө 24—26 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Январиин 5—6-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 32—37, урда аймагуудта һүниндөө 25—30, үдэртөө 18—23 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

БУРЯТ ҮНЭН

1962 оной январиин 4.
4-дэхи хуудаһан.

Хилэгын саанахаа

Хитадай шэнэ завод, фабриканууд

ПЕКИН, январиин 2. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын промышленность тааруугаар хубаарилагдажа баригдана. Хитадай сүлөөрхын урда тээ жэшээлхэдэ булад имагтал Аньшаньда, Шанхайда болон бусад зарим районуудта хайлуулан гаргагдадаг байһан юм. Мүнөө үедэ металлургическа промышленность 28 провинци, автономно район болон республикын городуудта байгуулагданхай. Цинхайһаа, Нинся-Хуэльскэ автономно районһоо болон Түбэдһөө бэшэ тээхи бүхы провинцинууд болон автономно районуудта машина бүтээлгын заводууд баригданхай.

Гурба дүрбэн жэлэй урда тээ гол түлэб далай шадарай хэдэхэн городуудта химическэ заводууд бии байгаа. Мүнөө химическэ промышленностиин предприятинууд 20 провинцида, автономно райондо, ороной городуудта байгуулагданхай. Энэ хадаа хүнгэн промышленностиин продукци бүтээжэ гаргахын тулада үнгэрэгшэ жэлдэ химическэ зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгоһон байна.

Үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг предприятинууд, бүд нэхэдэг предприятинууд мүнөө ороной бүхы районуудта бии. Сиань, Чжэнчжоу, Шицзячжуан, Ханьдань бүд нэхэдэг промышленностиин шэнэ центрнүүд болонхой. Бүд нэхэлгын түрүү фабриканууд Цинцзяньда, Цинхайда, Дотор Монголдо, Нинсяда, Гуанцида, бага яһатанай һуудаг бусад районуудта баригданхай.

Ехэ түсэбүүд

СОФИ, январиин 2. (ТАСС). Болгар арад ажалай гайхамшагта амжалтануудые туйлажа, шэнэ жэлые угтаа. 1961 оной промышленна үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Багсаамжын мэдээнэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлдэ 2 миллион шахуу хүушан левээр ехэ продукци түсэбһөө гадуур гаргагдаа. Хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд шэнэ амжалтануудые туйлаһан байна.

1962 ондо экономикые хүгжөөхэ түсэбтэ даалгабаринууд тухай һонирхолтой мэдээнүүдые «Работническо дело» гэжэ газетэ толилоо. Шэнэ жэлдэ Болгарида 6.370 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн гаргагдаха юм. Тайлбарилан хэлэбэл, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 15 процентээр ехэ байна. 1962 ондо электрын элшэ хүсэнэй гансахан лэ ургалтань 1939 ондо бүхы дээрээ гаргагдаһан электрын элшэ хүсэндэ орходоо гурба дахин ехэ байха болоно.

Жэлэй эхеэр Софи Пловдив хоёрой хоорондохи түмэр замда анха түрүүнээ электровозууд ябадаг болохонь.

Бүд нэхэдэг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд 1962 ондо 241 миллион метр бүд гү, али хүн бүхэндэ дунда зэргээр хүртэсын талаар 33 метр бүд орондоо үгэхэ.

Жэлдээ 39 мянган тонно целлюлоза гаргадаг целлюлозно-саарһанай комбинат ашаглалгада үгтэхэ, Старо-Загорада азот үтэгжүүлгэ гаргадаг заводой түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүргэгдэхэ, хара металлургиин гигантын —Кремиковско металлургическа комбинадай заһабарилгын-механическа, шудхалгын цехүүд продукци үгэдэг болохо. 1962 ондо үшөө 62 мянган гектар газар уһалагдадаг болохо юм.

Гол анхаралаа хандуулна

СОФИ, январиин 2. (ТАСС). «Шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын, эб найрамдал хамгаалхын тулада бүхы юумэ хэхэбди» гэһэн гаршагтайгаар Кремль соо болоһон шэнэ жэлэй угталга дээрэ Хрущевой духаряа үргэхэдөө хэлэһэн үгые «Работническо дело» гэжэ газетэ толилоо.

ПРАГА, январиин 2. (ТАСС). Шэнэ жэлээр дашарамдуулан Кремль соо болоһон угталга дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэдэ Чехословакиин газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

ВАРШАВА, январиин 2. (ТАСС). Газетэнүүд Москваһаа абаһан телеграммануудсоогоо Кремль соо болоһон шэнэ жэлэй угталга болон Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ тухай мэдээсэнэ. Японой «Цюбу ниппон» гэжэ газетын главна редактор Минор Одын асуудалнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой үгэһэн харюунуудые газетэнүүд мүн лэ толилоо.

Делиинхи... Титовые ...

ДЕЛИ, январ... Президент С... лаар Индонези... ветскэ космона... тов үсэглэлдэр ү... ниидэн гараа. ... лэлдэ ойро зу... Герман Титов ... диидэ байдаг эл... Бенедиктовтэй ... хоорондын пром... тавкэ дээрэхи ... вильондо ороо, ... Уласхоорондын ... выставкэдэ сове... космонавтын ер... дээсэл выставк... май дээгүүр түр... дуулдажа, совет... ной дэргэдэ Г. ... дэ, тэрэниие ам... лада хэдэн мян... раад байгаа.

Культурна хо... хүгжөөхэ талаа... вет бүлгэмэй, эб... бүхы Индиин со... лэгшэдтэй, Инди... стнуудтай Герма... шог болоһон хой... найрамдалай бүх... ведэй президент ... дерлал бүхы с... зүгһөө майор Т... шалхадаа, бүгэ... найрамдалай, ... аюулһаа хүн түр... суулхын түлөө хэ... рэгтэ Советскэ ... ехэ үүргэ дүүргэ... онсолон тэмдэглэ... даа хүгжэлтын... гээгдэһэн бүхы ... хим хаши, нацио... сүлөөгэй түлөө т... һан гү, али бэеэ ... далтай болоод ... дуудай эрхим ... гэжэ тэрэ онсоло...

Куба революц... жэлэй ойе һа...

ГАВАНА, ян... (ТАСС). Кубын ... гурбан жэлэй ойе... мүнөөдэр баяр б... гаар тэмдэглээ. ... шагта үдэрэй ... зорюулагдан, Га... Мартиин нэрэмжэ... циин талмай дээр... рад болоо. Парад... хэдэн зуу мянган... хабаадалгатай м... жо, Фидель Каст...

Ехэ амжал... туйлагд...

БУХАРЕСТ, я... (ТАСС). Румынии... хүдөө ажахынууд... рилэгшэд мал ү... үнгэрэгшэ жэлдэ... та амжалтануудь... Тэдэнэр 1960 оно... суулбал үнеэдэй т... процентээр, хони... процентээр олон б... хамтын хүдөө ... эбэртэ бодо мал ... гөөр 1965 ондо дү... габаряа мүнөө дү... на. Эдэ ажахынуу... газарай 100 гекта... толгой эбэртэ бо... болонхой.

Дай зайсуулхы... Советскэ Сою... юумэ х...

КАНБЕРРА, ян... (ТАСС). Кремль ... шэнэ жэлэй угта... СССР-эй Министр... ведэй Түрүүлэгшэ ... щевой хэлэһэн үг... лиин газетэнүүд м... лилоо.

Шэнэ 1962 ондо ... суулхын тулада ... Союз бүхы юумэ х... хэлэгдэһыень Сове... вительствын ху... шын үгэ хэлэһэн т... сэхэдээ, Австрали... нүүд тусгаар илгар... лилоо.

Юумын ... хүндэр...

ПАРИЖ, янва... (ТАСС). 1962 оной ... дэ Францида эдеэ ... дуктнуудай сэн ... байна.

Статистикын н... институдай мэдэ... шэнэ жэлэй һайндэ... сүсэгын тоһоной, б... продуктнуудай, ... лон үрэ жэмэсэй, ... рээ хорин дүрбэн ... хоолой зүйлнүүдэй ... тойгоор нэмээ.

Алексей БАДАЕВ.

ЛИРИЧЕСКЭ ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ДЭБТЭРҺЭЭ

1. БАЙГАЛАЙ ЗАГАҺАША БАСАГАД

Галзуурна Байгал,
Губшуурта ороһон омолидол.
Хэсүү хоморгонһоо
Хэзээшгүй зугдахаар бэлэн.
Загаһашан-Баргажанай
Залхуутай энеэдэн, эшхэрээн дор
Мундуугаар аашална,
Мүнгэн хашарһаар шэдэлэн.
Онгосонууд дээгүүрхи
Олон үнгын пулаадууд,
Дохёогой тугуудтал,
Далланал холоһоо бидэнээ.
Дуратайлби таанадтаа,
Байгалайм загаһашан басагадууд,
Дахинаа уулзахаяа
Битнай хүсэһөөрби үнинэй.
Хөөрхэн жаахан
Хургадытнай адхахаяа хүсэнэби.
Басагадай гэшэгүй
Бардам шадалаарнь гайхахаяа.
Гэгээн үүрээр
Губшуур таталсахаяа хүсэнэби,
Тантай, үгышье һаа,
Түүдэгэй дэргэдэ һуулсахаяа.
Тэндэ, ракетэнүүдтэл,
Шородо хадхаатай омолинууд
Шаажан нюдөөрөө
Шанха өөдөө шагааха.
Тэндэ, онгосонуудтал,
Якорьта байлгаатай дуунууд...
Хүсэл, жаргалаар
Хоншуухан тэндэхи агаар...
Борохон хубсаһаараа
Бусалһан далай дээр харагдахадаа,
Онгосоор дүүрэн
Омолиин бисалаан соо байхадаа,
Хабсагай түнхижэ
Хэгдэһэн дүрсэнүүд мэтэ,
Баһашье һайханаар,
Байгалайм басагадууд, үзэгдэнэлта!
Хаанаһаа иимэ
Хатуу шэрүүмта, басагад?
Хаанаһаа иимэ
Харасаар уримта, басагад?
Байгаалиие, намайе
Бүхы мэдэлдээ абабалта.
Командир мэтээр
Хоюуландамнай захирналта!
Горхоной гүрлөөе
Гэзэгэнүүдээрээ намда бэлэглэнэт.
Дуранай далайе
Мойһон нюдөөрөө хэшэглэнэт!
Галзуураг лэ Байгал,
Губшуурта ороһон омолидол,
Загаһашан-Баргажанай
Залхуутай энеэдэн, эшхэрээн дор.
Хамаагүй намда—
Хүсэнэб Байгалые һэльбэхээ,
Губшууршан-басаганда
Баясхалан хүргэхэ һэм ехээр!

2. ҮХИБҮҮН НАҺАМ БУСАНАГҮЙ...

Бишыхан хүбүүн ябахадаа
Богонихон сагташье, хамаагүй,
Баабайдаал адли томо хүн
Болоод үзэхые хүсэгшэ һэм.
Гэрэлэй хэлтэрхэй нүхэрһөөн
Гуйжа абаад һэмээхэн
Уралайм дээрэ һахалхан
Ургаба гү гэжэ бэдэрдэг һэм.
Баабай болоод ябаашье һаа,
Богонихон сагташье, хамаагүй,
Бишыхан хүбүүн болохоёо
Баһал мүнөө хүсэнэлби.
Шарайгаа гэрэлдэ хаража,
Шэрбэгэр һахалаа хюһаналби.
...Үбгэрөөд, гэдэргээ эрьехэдэм
Үхибүүн наһам бусанагүйл...

3. НЭГЭ МҮНГЭН

Иимэл байһан юм үнишье бэшэ:
Тротуар дээрэ хэбтэдэг һэн,
Шэшэрхэдэжэ,
Бэгзыжэ даарашаһан ээзгүй
гүлгэндэл,
Бишыхан
Зэд нэгэ мүнгэхэн.
Хажуугаарнь гарагшадта хандаһан
шэнги:
«Хүнүүд, намайе обёоржо үргыт даа,
Халуухан альгандаа жэгнэжэ,
Дулаасуулыт даа,
Хүдэлмэришэ угтай
Зэд нэгэ мүнгэнби».
Харин гүйлтыень хүнүүд тоодоггүй
һэн,
Хабтагай улаараа гэшхээд лэ гарадаг
һэм:
Шинии хойноһоо тонгойгоодш яалайб
даа»—
Шамаар юушье диилэжэ абахабши
даа!
Нэгэтэ, хэншьеб, обёорбо ха
тэрэниие—
Үнөөхи бишыхан
Зэд нэгэ мүнгые.
Арба сагаандал, ялайштарнь аршаба.
Альгандаа хабшаад
Тэрэ хүн ябашаба.
Тиихэһээ хойшо нэгэ мүнгэмнай
Туһатай, хүндэтэйшье болобо гэдэг
лэ.
Кассаар, сүүмхээр зайна хаш
Нүхэрнай
Хүнүүдтэ баяр, дулаа бэлэглэн.

4. СЭСЭРЛИГ СОО

Хабарайхяараа хубсалаа
уляангирнууд үни заяанда.
Харыт даа, жэрынэл
һарын мүнгэн туяан дор!
Захиралтаар бодоод
командирай урда зогсоһон
Залуу сэрэгшэдые
һануулхал эдэшни сохом.
Бүхэли үдэртөө
хүнүүдтэ магтуулаад мэгдээ гү?
Һажана сэсэгүүд
налайгаад клумба дээгүүр.
Гуниглана беседкэ.
Һандалинууд баһа. Эсээ
Гүйдэл дундань
моридоо татаһан карусель...
Үльгэрэй орондо
аниргүй—баран унтаа:
Шааяад лэ хашартай
унтажа ялаһан фонтан.
Эндэ дуталдаһал
залуушуулай хүхюун танца.
Эдэнтэй дуталдаһаш
Сэсэгма—инаг гансам!

Редактор Ц. Ц. Ц...

Адрес редакции, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропаганды—24—74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—...

Н00563. г. Улан-Удэ, типография ... терства культуры Бурятской АССР. Зак. ...